

หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการจะศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอน
ชั้นเด็กเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่จะศึกษา
ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอกล่าวถึงหลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา

- ความหมายของการนิเทศการศึกษา
- จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
- เป้าหมายของการนิเทศการศึกษา
- ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา
- กิจกรรมการนิเทศการศึกษา

2. การนิเทศการสอน

- ความหมายของการนิเทศการสอน
- จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน
- เป้าหมายของการนิเทศการสอน
- ความจำเป็นของการนิเทศการสอน
- กิจกรรมการนิเทศการสอน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศศึกษากับการนิเทศการสอน

4. พฤติกรรมการสอน

5. สมรรถภาพของครู

6. พัฒนาการของเด็กเล็ก

7. ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก และแนวการจัด
ประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก
8. การศึกษาความต้องการ
9. วิธีศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก

การนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

นักการนิเทศการศึกษา ได้ให้ความหมายของการนิเทศศึกษาไว้หลายทัศนะ
ที่จะขอยกมาถว้ดังนี้

ไวลส์ (Wiles) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาคือการช่วยเหลือต่อการ
พัฒนาสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น" (Wiles 1959 : 8)

สาย ภาณุรัตน์ กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือความพยายามอย่างใด
อย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่าง ที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษามีคุณภาพ ทั้งด้านการเรียนการสอน
(สาย ภาณุรัตน์ 2511 : 11)

วิจิตร (ธีระกุล) วุฑฒางกูร และคณะ กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา
คือการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา หัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
อยู่ที่คุณภาพการสอน และวิธีสอนซึ่งจะต้องปรับปรุง โดยใช้กระบวนการ วิธีการ และเทคนิค
เฉพาะอย่าง (วิจิตร (ธีระกุล) วุฑฒางกูร และคณะ 2519 : 1)

ชาชูชัย อาจินสมาจาร กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือกระบวนการ
สร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่ง ในการให้การแนะนำและชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและ
นักเรียน เพื่อปรับปรุงตัวเขา ตลอดจนสภาพการเรียนการสอนเพื่อใ้บรรลุเป้าหมายทาง
การศึกษาที่พึงประสงค์ (ชาชูชัย อาจินสมาจาร 2526 : 22)

นิพนธ์ ไทพานิช กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่ทำกิจกรรมและให้บริการกับผู้บริหารและครู ในทางตรงและทางอ้อมที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน (นิพนธ์ ไทพานิช 2527 : 22)

สงัด อุทรานันท์ กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือกระบวนการทำงานร่วมกับครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน (สงัด อุทรานันท์ 2528 : 22)

จากทัศนะของนักการนิเทศข้างต้นพอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา คือกระบวนการดำเนินงานของบุคลากรทางการศึกษา ในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายและบังเกิดผลต่อผู้เรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย การที่จะดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ จะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ให้เข้าใจร่วมกัน ในการปฏิบัติการนิเทศดังนี้

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตร และให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
2. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการจัดการศึกษา ทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษาของนักเรียน
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น

4. เพื่อรักษา ทิชาจรณฯ ส่งเสริม ควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา
ในทุกระดับ

5. เพื่อให้ความช่วยเหลือ และประสานงานในทางวิชาการแก่กรมเจ้าสังกัด
กระทรวง และสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานขององค์การระหว่าง
ประเทศ (กรมสามัญศึกษา 2519 : 2)

สังค อุทรานันท์ (2527 : ภาคผนวก 4-5) ให้ทัศนะเกี่ยวกับความมุ่งหมาย
ของการนิเทศการศึกษาว่า

1. เพื่อพัฒนาคนใหม่คุณภาพสูงขึ้น กล่าวคือมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน
สูงขึ้น
2. เพื่อการพัฒนางานให้ดีขึ้น กล่าวคือเมื่อเกิดการนิเทศแล้ว มีปัญหาจากการปฏิบัติงาน
น้อยที่สุด และผลงานที่ได้รับต้องมีคุณภาพสูงสุด
3. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หมายถึง การนิเทศที่ดีต้องประสานความสัมพันธ์
อันดี ระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ลดความขัดแย้งให้เหลือน้อยที่สุด
4. เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากร นั่นคือการสร้าง
ความมั่นใจ ความสุข และมีกำลังใจในการทำงานนั่นเอง

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ที่ กวิน เจ ไมเนอร์ (Gwynn J. Minor
1964 : 27-31) ให้ทัศนะไว้คือ

1. เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจเด็กดีขึ้น
2. เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับ
ของผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน
3. เพื่อช่วยครูในการจัดหา และเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียน
การสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการสอน
4. ช่วยเหลือครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
5. สร้างลักษณะการเป็นผู้นำให้แก่ครู โดยการนำเอาความสามารถพิเศษ และ
ประสบการณ์ของเขาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการให้เป็นที่ปรึกษาของครูใหญ่

6. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลการเรียนของ เด็กอย่างมีประสิทธิภาพ
7. กระตุ้นให้ครูรู้จักการประเมินผลงานของตนเอง
8. ช่วยให้ความรู้ที่คิดว่าได้รับผลสำเร็จ มีความอบอุ่นใจ ปลอดภัย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
9. กระตุ้นให้ครูร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุง เนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
10. ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียนและนักเรียน

จากจุดมุ่งหมายที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริม และควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยพยายามปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เป้าหมายของการนิเทศการศึกษา

ชาญชัย อาจินสมอาจารย์ ไท่กล่าวถึง เป้าหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดภาวะผู้นำขึ้น เพราะหมู่คณะใดร่วมกันทำกิจกรรมและสร้างประโยชน์ให้กับหมู่คณะ ทุกคนจะมีบทบาทการ เป็นผู้นำในเวลาที่เหมาะสม
2. เป็นการรวบรวมนโยบาย เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายหรือแผนที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างไต่ผล
3. ทำให้ทราบสภาพการจัการ เรียนการสอน
4. ก่อให้เกิดการปรับปรุง แก้ไข สภาพการ เรียนการสอนให้ดีขึ้น
5. เป็นการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร คือครูผู้สอนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการ เรียนการสอนนอกเวลา
6. เป็นการปรับปรุงและพัฒนาบุษย์สัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ทางการศึกษา

7. ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ และความร่วมมือกันในการทำงาน
8. เป็นการปรับปรุงผลผลิตทางการศึกษา
9. ปรับปรุงกระบวนการนิเทศการศึกษา

(ชาดูชัย อัจฉินสมาจาร 2525 : 8-13)

สังค อุทรานันท์ ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการนิเทศการศึกษาว่าอยู่ที่การทำให้ นักเรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่านักเรียนเป็นผลผลิตทางการศึกษานั้น จะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และโดยความหมายนี้ การที่จะให้ได้ว่าซึ่งนักเรียนที่มีคุณภาพ นั้น การนิเทศการศึกษาจะดำเนินการผ่านทางกลาง คือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ไม่ใช่ดำเนินการกับนักเรียนโดยตรง (สังค อุทรานันท์ 2527 : 1)

จากทัศนะที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การนิเทศศึกษามีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่นักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตทางการศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพตามที่หลักสูตรต้องการ หลังจากได้ผ่านการเรียนการสอนซึ่งทางโรงเรียนหรือครูผู้สอนได้จัดให้แล้ว

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ ฯลฯ เมื่อเป็นดังที่กล่าวมานี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการศึกษาด้วย และหลักสูตรทุกระดับการศึกษาก็ต้องเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงตามไปเช่นกัน แม้ในโรงเรียนก็ต้องมีการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ไต่กว้างไว้ ดังนั้นจึงทำให้เกิดปัญหาต่อครูผู้สอน อันจะจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายและให้ทันกับเหตุการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว จากเหตุผลดังกล่าวการนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในอันที่จะช่วยสนับสนุนครูผู้สอนแก้ปัญหาเหล่านี้ได้

คังที วิชัย เกษมเศรษฐ์ (2521 : 3) กล่าวถึง ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาว่า

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม เมื่อสังคมเปลี่ยนไป การศึกษาจึงต้องเปลี่ยนให้สอดคล้องกันด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร พ.ศ. 2521 ศึกษาในเทศก้องเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่โรงเรียน โดยทำงานร่วมกับครู คณะครู หรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. การแบ่งงาน หน้าที่ของส่วนราชการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องมีองค์ประกอบของงาน 2 ฝ่าย คือฝ่ายบริหารและธุรการกับฝ่ายวิชาการ ศึกษาในเทศก้องอยู่ในฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่ในเทศใหญ่ครอบคลุมหน้าที่ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

3. ความชำนาญ ในการแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้การเรียนการสอนดีขึ้น จะต้องมียุทำงาน โดยคัดเลือกจากผู้มีความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ และประสบการณ์ มาทำการนิเทศ

4. มาตรฐานการศึกษา ปกติโรงเรียนจะแบ่งงานออกเป็น ฝ่ายบริหารและธุรการ ฝ่ายบริการและฝ่ายวิชาการ ในฝ่ายวิชาการจะมีหัวหน้าสายวิชา หรือผู้ช่วยทำหน้าที่ในเทศในโรงเรียนอยู่แล้ว แต่มีข้อจำกัดตรงที่ใช่ครูเป็นผู้กระทำ ทักษะหรือความชำนาญจึงแคบ และไม่อาจรักษามาตรฐานการศึกษาได้ก็เท่าที่ควร

วิจิตร วรุฒบางกูร กาญจนาศรีภักตสินธุ์ และสุพิชญา ชีระกุล ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาว่า มีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทุกขณะการศึกษาจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันโรงเรียนมีปัญหาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประถมศึกษาและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ที่เพิ่งเริ่มใช้ซึ่งบางส่วนไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ครูจึงมีปัญหาลดอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเป็นอย่างมาก (วิจิตร วรุฒบางกูร กาญจนาศรีภักตสินธุ์ และสุพิชญา ชีระกุล 2524 : 11-12) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ที่กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาว่ามีสาเหตุและองค์ประกอบมาจาก

1. การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา
2. การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ทลอคนการพัฒนาหลักสูตร
3. ความเจริญก้าวหน้าทางค่านวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยีที่เป็นไปอย่าง

รวดเร็ว

4. ความเฉื่อยชา นิ่งเฉย และขาดความสนใจของครู ควรได้รับการกระตุ้นให้ตื่นตัวอยู่เสมอ
  5. วิทยาการ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป
  6. การขาดประสบการณ์ของครูใหม่ หรือครูเก่าที่ก้าวไม่ทันเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น
  7. ผลการค้นคว้าวิจัยใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ควรได้รับการเผยแพร่และแปลความหมายออกเป็นการปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาได้ก้าวหน้าและงอกงามขึ้น
  8. ปรัชญา และอุดมการณ์ทางการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ควรได้รับการถ่ายทอด และสนองตอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- (นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ 2524 : 251-252)

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2528 : 7) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ศึกษานิเทศก์ต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา โดยทำงานร่วมกับครูอาจารย์ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับต่าง ๆ
2. การผลิตครู สถาบันผลิตครู ผลิตครูใหม่ประสิทธิภาพเพียงพอ ทำอย่างไรจึงจะผลิตครูใหม่ประสิทธิภาพ เพราะการผลิตครูนั้น เมื่อไปทำงานในสถานศึกษาจะต้องมีการฝึกอบรมประจำการ (Inservice Education) อยู่นอกเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. มาตรฐานการศึกษา ในการรักษามาตรฐานของการศึกษา ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้มาทำงาน และช่วยนิเทศความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครูที่ทำการสอนประจำ ให้มีความคิดกว้างไกล ก้าวหน้าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

จากข้อคิดเห็นของนักการนิเทศการศึกษา พอสรุปได้ว่าความจำเป็นของการนิเทศ การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพของครูให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการ เรียนการสอน ให้เกิดประสิทธิภาพ

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการจัดการนิเทศการศึกษา ให้เป็นไปอย่างได้ผล ทั้งที่ นพพงษ์ บุญจิตราคุศลย์ ได้กล่าวไว้ว่า "กิจกรรมต่าง ๆ เป็นหัวใจ หรืองานหลักที่จะจักใหม่ขึ้นในการนิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษาจะสำเร็จลงได้ก็ด้วยการ จักกิจกรรมขึ้นในการนิเทศให้ เป็นระเบียบ ถูกต้องตามโปรแกรม" (นพพงษ์ บุญจิตราคุศลย์ 2521 : 4) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้นำกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ที่มีผู้กล่าวไว้หลายทัศนะ ได้นำมาเสนอ เช่น เบน เอ็ม แอริส ได้แบ่งกิจกรรมการนิเทศการศึกษออกเป็น 23 ประการคือ

1. การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการให้ความรู้ทางการศึกษา การประชาสัมพันธ์ และงานที่เน้นเกี่ยวกับครู เป็นรูปแบบของกิจกรรมที่ง่ายที่สุด คือ ใช้การฟัง—พูด ซึ่งเหมาะกับการถ่ายทอดความรู้ และใช้ได้กับกลุ่มคนทุกขนาด
2. การบรรยายที่มีสื่อประกอบ (Visualized Lecturing) เป็นการบรรยายให้ความรู้ โดยใช้สื่อวัสดุประกอบ ผู้บรรยายอาจใช้สไลด์ แสงสี กระจกนอรัลค แผนภูมิ ประกอบการบรรยาย กิจกรรมนี้จะช่วยรวมความสนใจของครูในการฟังให้ดีขึ้น เหมาะกับการถ่ายทอดความรู้
3. การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม (Panel Presenting) การจัดประชุมสมาชิกกลุ่มใหญ่ อาจได้ผลมากขึ้น หากใช้ลักษณะการประชุมปรึกษาหารือ กิจกรรมนี้ประกอบด้วยผู้พูดหลายคนมาปฏิบัติสัมพันธ์ต่อกันในหัวข้อที่กำหนด ซึ่งอาจรวมไปถึงการให้ผู้พูดแต่ละคนเสนอเอกสาร รายงานอย่างมีรูปแบบสอดคล้องกันในกลุ่ม ในการประชุมนั้นด้วย
4. การชมภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing Film of Television) การใช้สื่อทัศนวัสดุ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือวีดีโอ มีความสำคัญต่อการอบรมให้ความรู้ทางการ

ศึกษา งานประชาสัมพันธ์ และงานประเมินผล ผู้นิเทศสามารถเลือกเฉพาะคอนิโคคอนหนึ่ง ที่ต้องการ ฉายซ้ำ หรือหยุดฉายเมื่อต้องการได้ ลักษณะนี้ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ ประกอบกิจกรรมการนิเทศ ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ และการอภิปราย ภาพยนตร์จะช่วย เปิดเผยสถานการณ์การสอนที่เป็นปัญหา เพื่อสร้างจุดสนใจในการอภิปรายกลุ่ม

5. การฟังเทป วิดีโอ หรืองานเสียง (Listening To Tape, Radio or Recordings) เป็นกิจกรรมการใช้การบันทึกเสียงเสนอความคิดเห็นต่อคนหนึ่ง ๆ หรือหลายคนเพื่อช่วยพัฒนาความเข้าใจหรือทักษะ เช่น ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ทางอ้อม เพื่อให้ครูเข้าใจพฤติกรรมของตนในชั้นเรียน

6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ (Exhibiting Materials and Equipment) เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยในการอบรมให้ความรู้ทางการศึกษา และช่วยพัฒนาวัสดุต่าง ๆ เช่น การจัดแสดงชุดหนังสือใหม่ เพื่อให้ครูคุ้นเคยกับ วัสดุใหม่ และช่วยพัฒนาคุณภาพหนังสือที่เลือกซื้อ

7. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observing in Classroom) เป็น กิจกรรมการสังเกตการสอนของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูในชั้นเรียน เทคนิคในการสังเกตการสอนที่คล้ายคลึงกับเทคนิค การสาธิตการสอน และการเยี่ยมชั้นเรียน ในการสังเกตการสอน อาจใช้เครื่องมือบางอย่าง เพื่อให้คล่องตัวขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อบันทึกเหตุการณ์

8. การสาธิต (Demonstrating) เป็นการเสนอคำชี้แจงเหตุการณ์ที่จัดเตรียมไว้ล่วงหน้าต่อคนกลุ่มหนึ่งได้ชม การสาธิตนั้นจะ เน้นส่วนที่สำคัญที่สุด และจะเกิดประสิทธิผลที่สุด เมื่อผู้ชมใช้กระบวนการสังเกตอย่างมีระบบ และมีกิจกรรมอื่น ๆ ตามมา เช่น การอภิปราย การฉายวีดีโอเทป

9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewing) ใช้เมื่อ ต้องการข้อมูลรายบุคคล รวบรวมความคิดเห็น ทักษะ การสัมภาษณ์แบบนี้จะมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า มีตารางการสัมภาษณ์ และการจัดคำชี้แจง รวมทั้งบันทึกข้อมูลอย่างมีระบบ

10. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused Interviewing) เป็นกิจกรรมที่มีโครงสร้าง อาจใช้ภายหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมแบบนี้มีคุณค่าสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจ เกี่ยวกับส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมในชั้นเรียนของครู และจะช่วยลดความวิตกกังวล และความตึงเครียดของครูภายหลังการสังเกตการสอน

11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non-directive Interviewing) เป็นการรับรู้ความคิดเห็นและความรู้สึกของครู โดยการอภิปราย การใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นจุดสำคัญของกิจกรรมนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีครูเป็นศูนย์กลาง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และความสนใจของครู

12. การอภิปราย (Discussion) เป็นการปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของคนกลุ่มเล็ก ๆ การอภิปรายจะเป็นการช่วยกระตุ้นการแก้ไขความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ การอภิปรายเมื่อเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น บทบาทสมมุติ ภาพยนตร์ การอ่าน การวิจัย การสาธิต และการบรรยาย

13. การอ่าน (Reading) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่ใช้กันทั่วไป ใ้มีการพัฒนาห้องสมุดวิชาชีพอย่างกว้างขวาง เพื่อส่งเสริมการอ่านในหมู่ครู ใ้มีการพัฒนากิจกรรมการอ่าน เพื่อช่วยในการอบรมให้ความรู้ทางการศึกษา

14. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and Calculating) เป็นกิจกรรมที่เพิ่มความสำคัญขึ้นเมื่อเกิดความต้องการการประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ หรือการจักทำบัญชีทางการศึกษา ทักษะของการวิเคราะห์ข้อมูล จะทำให้ได้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์

15. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่ใช้สร้างความคิดพื้นฐาน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการทุกแนะนำในเชิงสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมกลุ่มที่สมาชิกแต่ละคน จะถูกแสดงความคิดเห็นออกมาโดยไม่มีกรอภิปราย การวิจารณ์หรือการวิเคราะห์

16. การบันทึกวีดิโอเทป และการถ่ายภาพ (Videotaping and Photographing) กิจกรรมนี้เป็นการใช้ภาพที่มองเห็น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล การอบรมให้ความรู้ทางการศึกษา หรืองานประชาสัมพันธ์ การใช้วีดิโอมีประโยชน์มาก เมื่อต้องมีการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญซึ่งต้องใช้ข้อมูลทั้งคำภาพและเสียง

17. การจัดทำเครื่องมือและแบบทดสอบ (Instrumenting and Testing) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบ การทดสอบปฏิบัติการ การวัดระดับและวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้ข้อมูลในสถานการณ์ต่าง ๆ

18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz-Session) เป็นกิจกรรมของคนกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งอภิปรายกันในหัวข้อที่จำเพาะเจาะจง ให้โอกาสผู้ประชุมได้แสดงความคิดเห็นต่อหัวข้อที่ใช้ประชุมเพิ่มที่

19. การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip) เป็นการศึกษาออกโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายให้ครูได้เห็นการดำเนินงานบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิชาชีพของเขา เช่น การไปเยี่ยมชมโรงเรียนในชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม ไปต่างประเทศ เป็นต้น แต่กิจกรรมนี้ไม่ได้เป็นการไปเยี่ยมชมเพื่อสังเกตการสอนของโรงเรียนอื่น

20. การเยี่ยมเยียน (Intervisiting) เป็นการไปเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการปฏิบัติงานของครู การไปเยี่ยมนี้อาจกระทำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือคนกลุ่มเล็ก ๆ ก็ได้ กิจกรรมนี้แตกต่างจากการสาธิต ที่ต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าของครูบ้างเล็กน้อย และที่สำคัญที่สุด ผู้เยี่ยมชมจะได้เห็นภาพที่ใกล้เคียงของจริงที่สุด

21. บทบาทสมมติ (Role-playing) บางครั้งเป็นการใช้บทบาทในสังคม มีประโยชน์ในการเรียนรู้ และวิเคราะห์ความรู้สึก ในทางการศึกษาได้มีการพัฒนากิจกรรมนี้มาจากบทบาทในสังคม และกลายมาเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งในการปฏิบัติจริง ปัญหาของครูจะได้รับการนำมาเขียนโครงการโดยใช้บทบาทสมมติ

22. การเขียน (Writing) แม้กิจกรรมนี้จะใช้กันแพร่หลายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวารสารการนิเทศ และการอบรมให้ความรู้ทางการศึกษา กิจกรรมนี้เป็นที่ต้องการในงานนิเทศแทบทุกชนิด เป็นศูนย์กลางของระบบการสื่อสารของโรงเรียน

23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided Practice) เป็นการจัดกิจกรรมของแต่ละบุคคลหรือคนกลุ่มเล็ก ๆ เป็นส่วนหนึ่งของการสัมมนาซึ่งเน้นที่การกระทำมากกว่าการพูดในการปฏิบัติงาน ผู้นิเทศจะใช้เทคนิคนี้แต่ก็ไม่เสมอไป อาจเป็นการดำเนินการของแต่ละคน ควบคู่การกำหนดกิจกรรมจากเนื้อหาหรือบทความที่ศึกษา

วิจัย วรุทบางกูร (ชีระกุล) และสุพิชญา ชีระกุล ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศไว้ว่า ในการจัดการนิเทศมีกิจกรรมหลายอย่างที่ควรนำมาใช้ประโยชน์กับงานนิเทศการศึกษา ได้แก่

1. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งความหมาย เช่น การพูด การเขียน การประกาศ การเล่าเรื่อง การบอกข่าวคราว การอธิบายความหมาย หรือคำพูดบางอย่างให้เข้าใจยิ่งขึ้น การสอน การอบรม การมอบหมายงาน การให้คำปรึกษา การชี้แจงแก้ไขสิ่งที่ผิด หรืออาจออกมาในรูปของการบรรยาย การออกเอกสารเผยแพร่ การให้คำปรึกษาเป็นรายตัว เป็นต้น

2. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการรับทราบ การรับทราบอาจได้จากวิธีการติดตามผลงาน การออกสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ การฟังคนอื่นพูด กิจกรรมประเภทนี้ ผู้นิเทศสามารถแนะนำให้ครูนำไปใช้ในการประเมินผลงานต่าง ๆ ว่าได้รับความสำเร็จเพียงใด

3. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการสื่อความหมาย โดยใช้กระบวนการสองทาง กลวิธีที่จะใช้ ได้แก่ การร่วมสนทนากันทั้งสองฝ่าย การร่วมประชุมปรึกษา การอภิปรายหมู่ การประชุมทอรอง กิจกรรมประเภทนี้ก่อให้เกิดการประสานงานกัน เกิดความร่วมมือร่วมใจ เกิดปฏิสัมพันธ์ในทางความคิดต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ได้คำตอบที่ดีสำหรับแก้ปัญหาสำคัญ ๆ ทำให้มองเห็นมุมมองของงาน หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ช่วยให้การวางแผนสำหรับอนาคตได้เหมาะสมขึ้น (วิจัย วรุทบางกูร (ชีระกุล) และสุพิชญา ชีระกุล 2520 : 250-251)

ประกาศ แสงเพชร ได้เสนอกิจกรรมที่จะใช้ในการนิเทศการศึกษาไว้ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การเยี่ยมชั้นเรียน (Classroom Visitation) เป็นวิธีที่ศึกษานิเทศก์พบและสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล จุดประสงค์สำคัญก็เพื่อ

- (1) สำรวจความทองการของครู
- (2) กระตุ้นให้ครูปรับปรุงการสอน
- (3) แนะนำครู
- (4) ศึกษาปัญหาของครู และ
- (5) ประเมินผลการสอนของครู

2. การแนะนำเป็นรายบุคคล (Individual Conference) การพบปะกันระหว่างครูและศึกษานิเทศก์ เป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ให้โอกาสศึกษานิเทศก์ได้ทำงานเป็นรายบุคคลกับครู ในเรื่องปัญหาการสอนของแต่ละคน

3. การประชุมกลุ่ม (Group Conferene) การประชุมกลุ่มเป็นการพบปะระหว่างศึกษานิเทศก์และครู ซึ่งอาจจัดเป็นกลุ่มย่อย ๆ เช่น คณะกรรมการ กลุ่มศึกษา กลุ่มทำงาน กลุ่มสัมมนา หรืออาจจะจัดเป็นการประชุมใหญ่ ๆ เช่น การประชุมระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับจังหวัด หรือระดับเขต ระยะเวลาของการจัด อาจจัดเป็นเวลาสั้น ๆ หรืออาจจัดเป็นเวลานานก็ได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัด

4. การประชุมปฏิบัติการ (Work Shop) การประชุมปฏิบัติการ เป็นวิธีการฝึกอบรม ระหว่างทำงานที่ที่สุดแบบหนึ่ง เป็นวิธีการประชุมที่ผู้เข้าประชุมได้ลงมือปฏิบัติงานแก้ปัญหาด้วยกันเป็นกลุ่มจริง แทนการนั่งฟัง หรือการประชุมแบบอื่น ๆ ซึ่งผู้ประชุมฟังหรืออภิปรายปัญหาแต่ฝ่ายเดียว ผลของการประชุมปฏิบัติการจะได้ผลงาน หรือคำทบทวนปัญหา และสมาชิกได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

5. การให้ครูสังเกตการสอน (Observation of Teaching) ซึ่งได้แก่ การให้ครูไปสังเกตการสอนของโรงเรียนอื่น ๆ (Inter-Visitation) การสาธิตการสอน (Demonstration Teaching) การจัดศูนย์สาธิต (Demonstration) การสังเกตการสอนชั้นอื่น (Directed Observation of Teaching) จุดประสงค์ของหลักการให้ครูได้สังเกตการสอนนี้ ก็เพื่อให้ครูได้เห็นและเรียนรู้วิธีการ อุปกรณ์ และกระบวนการที่ดี เพื่อให้ได้ผลการจัดการสาธิต ควรจะจัดในสภาพที่เป็นจริงที่สุด

6. การใช้เอกสาร (Bulletin, Guides, and Printed Aids) เอกสารที่ศึกษานิเทศก์เผยแพร่ให้ครู เพื่อพิจารณาการเรียนการสอนมีหลายประเภท อาจจะเป็นองค์การต่าง ๆ ของสมาคม ของหน่วยงานรัฐบาล และของที่หน่วยศึกษานิเทศก์ผลิตขึ้นมา คุณค่าของเอกสารนี้เป็นประโยชน์มาก เพราะจะช่วยลดงานค่านอื่น ๆ เช่น แทนที่จะประชุม หรือแนะนำเป็นรายบุคคล อาจใช้เอกสารแทน ศึกษานิเทศก์อาจจะใช้เอกสารที่ครูผลิต หรือมีส่วนร่วมในการผลิตมาใช้ ก็จะได้ประโยชน์มากขึ้น

7. การใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน (Instructional Materials) วัสดุอุปกรณ์การสอน เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน ดังนั้นการที่ศึกษานิเทศก์ได้ช่วยครูในเรื่องนี้ เช่น ร่วมกันครูจัดทำวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทดลองวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ ประเมินผลการใช้อุปกรณ์ ห่วงผู้ชี้และรายการวัสดุ ทำคู่มือการใช้อุปกรณ์ ตลอดจนทำคู่มือการสอนต่าง ๆ ก็จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. วิธีอื่น ๆ นอกจากวิธีการหรือเทคนิคการนิเทศดังกล่าวแล้ว ผู้นิเทศการศึกษาก็ยังใช้วิธีอื่น ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอนอีก เช่น การประชุมพิเศษครูใหม่ การส่งครูเข้ารับการอบรม การให้คำปรึกษา การศึกษาเพิ่มเติมภาคฤดูร้อน การจัดกลุ่มศึกษาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวิจัย การศึกษาราย การใช้สถาบันอื่น ๆ ตลอดจนการติดตามผลงานต่าง ๆ ซึ่งผู้นิเทศจะเลือกใช้เทคนิคการนิเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และเหตุการณ์ของแต่ละแห่ง ๆ ไป (ประกาศ แสงเพชร 2521 : 222-230)

จากทัศนะดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการดำเนินการนิเทศให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

1. กิจกรรมที่จัดเป็นกลุ่ม ได้แก่ การประชุมในลักษณะต่าง ๆ การบรรยาย การสาธิต การสังคัม การแสดงบทบาทสมมติ การจัดทัศนศึกษา การทดสอบ เป็นต้น
2. กิจกรรมที่จัดเป็นรายบุคคล ได้แก่ การสัมภาษณ์ การให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือ การสังเกตการสอน เป็นต้น
3. กิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การส่งเสริมการวิจัย การศึกษาต่อ การจัดนิทรรศการ การใช้เอกสาร เป็นต้น

การนิเทศการสอน

ความหมายของการนิเทศการสอน

สำหรับความหมายของการนิเทศการสอน ใ้มีผู้ให้ไว้หลายทัศนะ เช่น สมาคมศึกษานิเทศก์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การนิเทศการสอน หมายถึงการนิเทศแบบตรงที่ผู้ทำการ

นิเทศไม่มีกี่ยวสัมพันธ์กับครูหรือผู้สอน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้คุณภาพ การสอนดีขึ้น* (สมาคมศึกษานิเทศก์ 2525 : 59)

สันต์ ขรรชมบำรุง กล่าวถึงงานนิเทศการสอนว่าหมายถึงความพยายามใด ๆ ที่จะช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข สภาพการ เรียนการสอนของนักเรียนให้ดีขึ้น โดยวิธีจัดหา เครื่องอำนวยความสะดวกแก่ครู เพื่อให้ครูปฏิบัติภารกิจการสอนได้ผลสำเร็จตามความ มุ่งหมายยิ่งขึ้น (สันต์ ขรรชมบำรุง 2526 : 6) ส่วนนิพนธ์ ไทยพานิช กล่าวว่า "การนิเทศการสอนนั้นก็คือกระบวนการและความกักรวมยอด เพื่อที่จะปรับปรุงการสอนของ ครู เพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการเรียนรู้ ให้สูงขึ้น" (นิพนธ์ ไทยพานิช 2527 : 19)

จากความหมายของการนิเทศการสอนของนักการศึกษาที่ได้ยกมากล่าวนั้น สรุป ได้ว่า การนิเทศการสอนหมายถึง กระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนจากบุคคลหลายฝ่าย เพื่อพัฒนางานด้านนี้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

นักการนิเทศการศึกษา ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ หลายทัศนะดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ ได้ให้ความเห็นว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมาย เช่นเดียวกับ การนิเทศการศึกษา โดยกล่าวว่าการนิเทศการสอน (หรือการนิเทศการศึกษาก็ตาม) มี จุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การปรับปรุง ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศไม่ใช่เป็นการ บังคับ หรือเป็นการจับผิด การกระทำเช่นนั้น ไม่ใช่การนิเทศอย่างแน่นอน การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น (พนัส หันนาคินทร์ 2513 : 148)

ส่วนสุภภรณ์ ราชากรกิจ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนเพิ่มเติมว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการนิเทศการสอน คือการปรับปรุง พัฒนา และแนวทางการเรียนการสอน เพื่อส่งผลไปยังผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ สิ่งเหล่านี้มิใช่ความมุ่งหมาย แต่เพียงอย่างเดียวของการนิเทศการสอน ยังมีความมุ่งหมายอีกหลายประการที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

1. การสอนเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ความก้าวหน้าทางศิลปะการสอน จำเป็นจะต้องอาศัยความเห็นของผู้มีประสบการณ์ช่วยมองปัญหา ร่วมมือ และรวมกำลังความคิด เพื่อพัฒนางานวิชานี้ เป็นวิชาที่ไต่ผลกว่าครูแต่ละคนจะค้นปัญหาและปรับปรุงตนเอง
2. ครูเปรียบเสมือนศิลปิน ถึงแม้จะเก่ง และมีฝีมือแล้ว ก็ยังต้องการวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ และฝึกฝนกับผู้มีความชำนาญกว่า อนึ่ง คนเรามักจะขาดความสามารถในการพิจารณาผลงานของตนเอง ฉะนั้น จะต้องอาศัยคนอื่นที่มีประสบการณ์ และมีใจเป็นกลางมากกว่าคนเป็นผู้ให้ข้อสังเกตและแนะนำเพื่อการปรับปรุง
3. ครูใหม่ที่ไม่รู้ว่าตนจะเริ่มสอนอย่างไร เพราะยังไม่มีประสบการณ์มักจะหันไปใช้วิธีที่ตนเพิ่งเรียนมา โดยลืมคำนึงถึงวัย และความสามารถของเด็ก
4. ครูที่ดีคือครูที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของการนิเทศ และกระหายต่อคำแนะนำ รวมทั้งข้อเสนอแนะ พร้อมกับนำไปปรับปรุงงานของตน
5. การนำทฤษฎีและหลักวิชาการศึกษามาใช้ปฏิบัติการสอนให้เหมาะสมเป็นกิจกรรมที่สลับซับซ้อน และมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น จึงควรให้ผู้มีประสบการณ์ช่วยแนะนำ และให้ข้อคิดเห็น (สุภภรณ์ ราชากรกิจ 2515 : 75)

ความหมายของการนิเทศการสอนตามทัศนะของนักการศึกษา อาจกล่าวได้ว่าการนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา แต่ที่ขอกกล่าวโดยสรุปว่าการนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายของการนิเทศการสอน

สำหรับเป้าหมายของการนิเทศการสอน ยังไม่มีผู้ใดได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายของการนิเทศการศึกษาแล้ว อาจกล่าวได้ว่าการนิเทศการสอน มีเป้าหมาย เช่นเดียวกับการนิเทศการศึกษา นั่นคือ การปรับปรุง พัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งจะส่งผลไปถึงนักเรียนได้จบการศึกษาออกไปอย่างมีคุณภาพตามที่หลักสูตรต้องการ

ความจำเป็นของการนิเทศการสอน

ความจำเป็นของการนิเทศการสอน ยังไม่มีผู้ใดกล่าวไว้อย่างชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาจากเหตุผลที่ว่า การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษาและความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา ก็มีสาเหตุมาจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูโดยตรง ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ความจำเป็นที่จะต้องมี การนิเทศการสอน มีสาเหตุและความจำเป็นมา เช่นเดียวกับความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา นั่นคือมีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้หลักสูตรและแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ถ้าครูไม่มีความรู้ หรือไม่เข้าใจ ก็อาจจะทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการนิเทศการสอนขึ้น

กิจกรรมการนิเทศการสอน

ทั้งนี้กล่าวมาแล้วว่า การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมการนิเทศการสอน ก็คือส่วนหนึ่งของกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้นเอง กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการนิเทศการสอน พันธ์ หันนาคินท์ ได้เสนอไว้ดังนี้

1. การประชุมชี้แจง หรืออภิปรายในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน เช่น เรื่องจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ความเปลี่ยนแปลง ในแนวคิดทางการศึกษา

2. พาทางให้ครูได้อ่านนิตยสารทางวิชาการ เช่น การจักษุนิตยสาร เหล่านี้ไว้ให้อ่าน หรือจัดเวรให้ครูแต่ละคนเสนอผลที่ได้จากการอ่าน พร้อมทั้งวิจารณ์บทความต่าง ๆ ต่อที่ประชุมครูในหมวดวิชาหรือในโรงเรียน

3. สนับสนุนให้มีการประชุมปฏิบัติการ (Workshop) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และการวัดผล โดยเฉพาะในระยะก่อนเปิดภาคเรียน เช่น การช่วยกันจัดทำโครงการสอน การวิเคราะห์หลักสูตรออกมาในรูปจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เป็นต้น

4. สนับสนุนให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติ หมายถึง การค้นคว้าหาความเป็นไปไค่ของงานที่ไค่กระทำไปแล้ว ความจริงที่ไค่พบนี้ ย่อมจะนำไปสู่การรู้จักตนเองที่ซึ้น และย่อมจะเป็นรากฐานในการที่จะปรับตัวเอง หรือการหางาน หรือแม่แต่จุดมุ่งหมายบางอย่างให้ซึ้น

5. การสาธิตการสอน ซึ่งอาจจะกระทำไค่โดยผู้นั้เทศในโรงเรียนนั้้น หรืออาจจะเชิญวิทยากรจากที่อื่นไค่ไค่ แต่ถาจะให้ไค่แล้ว ครูที่ห้าหน้าที้นั้เทศนั้้น ไม่ใช่เก่งแค่คุ้ศเท่านั้้น แต่อย่างไค่ก็ตาม ปัญหาบางเรื่องที่ครูนำมาปรึกษา อาจจะถูกความสามารถของผู้นั้เทศนั้้นเทศ ในโรงเรียน ถาเป็นเช่นนั้น ก็ควรจะยอมรับความจริงและหาทางช่วยเหลือจากวิทยากรภายนอก

6. การไปดูการสอนของครูในโอกาสอันควร โดยเฉพาะครูใหม่ ปัญหาในเรื่องนี้ อยู่ที่ว่า จะทำอย่างไร ครูจึงจะไม่เกิดความรู้สึกว่า ผู้นั้เทศไปคอยจับผิดในการทำการสอน วิธีแกปัญหาอย่างหนึ่งในเรื่องนี้ ก็คือความพยายามทำให้ครูเกิดความรู้สึกว่า มีปัญหาในการสอน และต้องการความช่วยเหลือ แนะนำ เพื่อที่จะแกปัญหาเหล่านั้น (พินัส หันมาลินทร์ 2524 : 210-211)

จากทัศนะของนักการศึกษาทั้งที่กล่าวมาพอสรุปไค่ได้ว่า กิจกรรมที่เมาะสมกับการนิเทศการสอนเมื่ไค่ถึงนี้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นั้เทศ การวางแผนร่วมกับครู

การสังเกตการสอน การระดมสมอง การประชุม การฝึกอบรม การประชุมปฏิบัติการ การอภิปราย การสัมมนา การใช้เอกสารให้ความรู้ การสาธิตการสอน การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การจัดนิทรรศการ การให้คำปรึกษา การจัดทัศนศึกษา การทดลอง และการวิจัย และในการจัดกิจกรรมนิเทศการสอน แต่ละอย่างก็ต้องดูถึงความเหมาะสม ของลักษณะงานนิเทศการสอนด้วย จึงจะก่อให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการ

ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษากับการนิเทศการสอน

การนิเทศการศึกษากับการนิเทศการสอนมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ว่า การนิเทศ การสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษาคงที่ กลิคแมน (Glickman) อ้างถึงใน นิพนธ์ ไททานิช 2525 : 17) ให้ทัศนะถึงความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษา (Educational Supervision) กับการนิเทศการสอน (Instructional Supervision) ไว้ว่า การนิเทศการศึกษาก้าวโดยทั่วไปแล้วเป็นเรื่องของงาน (Tasks) และพันธกิจ (Functions) ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยทั่วไป ส่วนการนิเทศ การสอน (Instructional Supervision) นั้นเป็นชุดย่อย (Subset) ของการ นิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำหรับปรับปรุงงาน และพันธกิจในชั้นเรียนและกิจกรรม ที่ดำเนินในโรงเรียนโดยที่กระทำหรือทำงานโดยตรงกับครู

จึงพอสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นเรื่องที่ขอบเขตกว้างขวางมาก ซึ่งจะ รวมรวมกิจกรรมหลายประ เภทไว้ในกระบวนการของการดำเนินงาน และการนิเทศการศึกษานั้น มีองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่สำคัญมากคือ การนิเทศการสอน ฉะนั้นการนิเทศการสอนจึงเป็นชุดย่อย ของการนิเทศการศึกษา

พฤติกรรมการสอน

พฤติกรรม หมายถึงการกระทำทุกอย่างที่เกิดขึ้นในสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าบุคคลอื่นจะสังเกตเห็นการกระทำที่เกิดขึ้นหรือไม่ (ฌดร์คั้น หล้าสุวรรณ 2526 : 112) และพฤติกรรมโดยทั่วไปจะมี 2 ลักษณะได้แก่

1. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นแล้วคนอื่นสามารถเห็นได้ วัตถุประสงค์จากประสาสมัครมี 5
2. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นแล้วคนอื่นไม่สามารถเห็นได้ วัตถุประสงค์ด้วยตนเอง มีลักษณะเป็นพฤติกรรมภายใน ได้แก่ ความรู้สึก การรับรู้ การจำ การคิด หรือการตัดสินใจ เป็นต้น

จึงพอสรุปได้ว่าพฤติกรรม หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคน ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่รู้ หรือไม่ว่าบุคคลอื่นจะสังเกตเห็นหรือไม่เห็นการกระทำต่าง ๆ เหล่านั้น เรียกว่าพฤติกรรม

การสอน การสอนเป็นศิลปะแขนงหนึ่งซึ่งไม่สามารถอธิบายให้เห็นแก่นซึกได้ด้วยคำพูด เพราะการสอนเป็นเทคนิคซึ่งต้องอาศัยใจรักในการสอน ขณะเดียวกันก็เป็นศาสตร์เช่นกัน ก็จะต้องมีการคิดที่เป็นระเบียบ มีการเตรียมการสอนที่เป็นระบบ มีองค์ประกอบที่ซ้อนเป็นคุณลักษณะของครูที่ดี (Davies 1978 : 4-5) อย่างไรก็ตามคำว่า การสอนก็มีนักการศึกษาพยายามให้ความหมายไว้หลาย ๆ ลักษณะ เช่น

กูค (Good 1959 : 213) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสอนใน

Dictionary of Education เป็น 2 นัยคือ

1. การสอน หมายถึง การกระทำอันเป็นการอบรมสั่งสอนนักเรียนตามสถานศึกษา โดยทั่ว ๆ ไป
2. การสอน หมายถึง การจักสภาพการณ์ สถานการณ์ หรือกิจกรรมเพื่อช่วยให้นักเรียน หรือผู้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเกิดการเรียนรู้โดยง่าย

ฮอสฟอร์ด (Hosford 1973 : 43) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ การสอนไว้ว่า การสอนหมายถึง ความพยายามในการชักจูงผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยผ่านทาง การปะทะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสอนนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาโดยธรรมชาติ และเป็นส่วนหนึ่งของระบบการ เรียนการสอน

ไวลส์ (Wiles) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ 4 ลักษณะ

ได้แก่

1. การสอนคือ การชี้แนะ หมายถึง การช่วยเหลือแนะแนวจักหาวัสดุและส่งเสริม ให้คิดทำสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น
2. การสอนคือ การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ โดยที่ผู้สอนเป็นผู้รวบรวม ความรู้ แล้วจักความรู้ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ตามความจริงให้ง่ายและน่าสนใจ เพื่อสะดวกแก่การที่ ผู้เรียนจะได้เข้าใจและรับไว้ได้
3. การสอนคือ การที่ผู้สอนทำงานร่วมกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการ เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ รู้จักคิด รู้จักทำด้วยตนเอง
4. การสอนคือ การแนะแนวทางให้แก่ผู้เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ และกิจกรรม ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเจริญงอกงามและพัฒนาในทางที่พึงปรารถนาตรงกับ จุดประสงค์ของการศึกษา (Wiles 1974 : 10)

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการสอนในทรรศนะต่าง ๆ กันดังนี้ การสอนคือ การจักสภาพการณ์ จักสถานการณ์ หรือจักกิจกรรมอันเป็นการวางแผน ที่จะทำให้การ เรียนรู้ของผู้เรียน ดำเนินไปด้วยความสะดวกรวมทั้งการ เรียนที่จักเป็นแบบฉบับ ต่าง ๆ หรือจักกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างไม่พิชิตของอื่น ๆ

การสอนคือ กลวิธีต่าง ๆ ที่จะชักจูงหรือแนะนำให้ผู้เรียนเจริญไปตามทิศทางที่ครู ต้องการ

การสอนคือ กรรมวิธีในการจักกิจกรรม วัสดุ และแนะแนวทางที่จะให้เกิดการเรียนรู้ ได้ง่ายขึ้นทั้งการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

จากความหมายของทั้งคำว่าพฤติกรรมและการสอนจึงพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอน คือการกระทำหรือกิจกรรมที่ครูแสดงออกเพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ นั่นคือ การกระทำใดก็ตามที่ครูแสดงออกอันมีผลต่อการเรียนของนักเรียน ก็เรียกว่าพฤติกรรมการสอนในทางตรงกันข้าม การกระทำใดก็ตามที่นักเรียนแสดงออกก็เรียกว่าพฤติกรรมการเรียน ทั้งพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

พฤติกรรมการสอนของครูเด็กเล็ก

เมื่อได้พิจารณาจากงานวิจัยและเอกสาร เกี่ยวกับการสอนของครูในทุก ๆ ด้านแล้ว พอสรุปประเด็นที่ควรศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูเด็กเล็กที่ครอบคลุมทุก ๆ ด้านดังนี้

1. พฤติกรรมด้านวิชาการ ครูควรเป็นผู้ไม่หาความรู้ เพื่อปรับปรุงตนเองให้ทันสมัย ในด้านวิชาการอยู่เสมอ และควรเพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครู โดยการเขียน การพูด การค้นคว้า เป็นต้น (สุรินทร์ สรศิริ 2515 : 3-9)

2. พฤติกรรมด้านเทคนิคการสอนปัจจุบันได้มีการใช้เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ มากขึ้น และโดยเฉพาะการสอนชั้นเด็กเล็กครูต้องมีเทคนิควิธีการสอนให้เด็กเกิดความพร้อม ในด้านต่าง ๆ รู้จักเลือกใช้ข้อดี ข้อบกพร่องในตนเอง จึงเป็นหน้าที่ของครูจะต้องพิจารณาเลือกใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน (สุรินทร์ สรศิริ อ้างแล้ว) อย่างไรก็ตามในด้านการสอนนี้ พฤติกรรมการสอนของครูจะบรรลุลักษณะที่พึงประสงค์ได้ ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับทักษะของครู รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและการสอนแต่ละวิชา

3. พฤติกรรมด้านคุณธรรม หรือความประพฤติส่วนตัวอันเป็นพฤติกรรมที่ครูอาจแสดงออกให้ปรากฏหรือไม่ก็ตาม พฤติกรรมด้านการประพฤติปฏิบัติของผู้สอนจะมีผลต่อการเรียนการสอนเสมอ พฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู พุทธศาสนิกชน (2521 : 11-12) อธิบายว่าคุณธรรมนิยมประกอบด้วย คุณธรรมที่ครูพึงยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ 4 ประการคือ

3.1 อุทิศใจของครู (Teacher's Will) เช่น ยินดีทำงานอย่างหนักหรือตั้งใจทำงานโดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก เพื่อความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นต้น

3.2 วิญญาณครู (Teacher's Spirit) เช่น ออกทน ออกด้นค้อ พฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เป็นต้น

3.3 คุณธรรมครู (Teacher's Qualification) เช่น รับผิดชอบและเคารพเหตุผลของผู้อื่น พิจารณาคุณค่าของนักเรียนด้วยเหตุผลหรือทัศนคติที่มั่นคง โทรมักเรียนอย่างมีเหตุผล

3.4 จริยธรรมครู (Teacher's Function) เช่น ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย กิริยาวาจาสุภาพ อ่อนโยน ยิ้มง่าย วางตนอย่างเหมาะสมกับชนทุกชั้น เป็นต้น

4. พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพของครู เป็นสิ่งที่สำคัญมากในด้านการเรียนการสอน โอเดน (Oden 1972 : 194) ได้ศึกษาถึงบุคลิกภาพของครูที่มีประสิทธิภาพในระดับมัธยมศึกษา พบว่าครูที่มีประสิทธิภาพนั้นจะเป็นคนขยัน สุจริต เยือกเย็นมีความสามารถในการตอบสนองที่ กระตือรือร้น ทำงานอย่างว่องไว และรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นครูไว้

บุคลิกภาพของครูเป็นสิ่งจำเป็นมากโดยเฉพาะครูระดับเล็ก พฤติกรรมการสอนด้านบุคลิกภาพทุกขณะอยู่ในห้องเรียนจะอยู่ในสายตาของเด็กนักเรียน จึงย่อมส่งผลในการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของนักเรียนด้วย

5. พฤติกรรมด้านคุณลักษณะ เฉพาะในการสอน มีพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นพฤติกรรมสนับสนุนการสอนของครู ให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น คือพฤติกรรมการควบคุมชั้นหรือการปกครองชั้นเรียน การจับบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน สัมพันธภาพในการดำเนินการสอน เป็นต้น

6. พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ พฤติกรรมการสอนที่ดีเป็นผลจากการมีมนุษยสัมพันธ์ของครู การมีสัมพันธภาพอันดีกับนักเรียน ต่อเพื่อนครู ต่อผู้ปกครองนักเรียน จะส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ครูที่นักเรียนชอบและได้รับการยอมรับจากเพื่อนครู ผู้ปกครอง ย่อมจะมีพฤติกรรมการสอนปรากฏในทางบวก เช่น ความเข้าใจนักเรียน และเพื่อน

ร่วมงาน มีความจริงใจ ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน อย่างสม่ำเสมอ ทดกิจกรรมเหล่านี้ยอมส่ง เสริมการจัดการ เรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอ

จึงขอสรุปได้ว่าพฤติกรรมกรรมการสอนในค้ำต่าง ๆ ทั้ง 6 ค้ำนี้เป็นสิ่งที่จำเป็น สำหรับครูผู้สอนระดับนี้มาก เพราะเด็กเล็กเป็นวัยเตรียมความพร้อมในการจะพัฒนาการ ค้ำร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ฉะนั้นครูผู้สอนควรมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และ ควร เป็นแบบอย่างตลอดทั้งการให้ความอบอุ่นแก่เด็กด้วย

องค์ประกอบการเรียนการสอน

สุจิต เพียรชอบ (2524 : 1-3) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอน ไว้ในคู่มืออาจารย์ค้ำการเรียนการสอนไว้ว่า เมื่อครูรับมอบหมายให้สอนวิชาใดควรตั้งคำถาม ตนเองดังนี้

ประการแรก	เราตั้งใจจะให้อะไร เกิดขึ้นกับนักเรียน
ประการที่ 2	เราจะจัดเนื้อหาและประสบการณ์อะไรให้แก่นักเรียน
ประการที่ 3	เราจะจัดการ เรียนการสอนอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ
ประการที่ 4	เราจะมีวิธีการอย่างไรจึงจะรู้ว่าสิ่งที่คาดหวังได้เกิดกับนักเรียน

ทองจันทร์ หงส์คารมภ์ (2524 : 42, 55) กล่าวเพิ่มเติมถึงหลักการเรียนรู้ และการสอนว่า การเรียนรู้เป็นเรื่องราวของปัจเจกบุคคล (individual) ส่วนองค์ประกอบ ของการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีศาสตร์ มีองค์ประกอบ 2 อย่างรวมกัน เพื่อให้เกิดสภาพการเรียนรู้ คือ

1. โยนิโสมนสการ คือองค์ประกอบภายในตัวของนักเรียน อยากเรียน เกิดปัญญา ไตร่ตรองหาเหตุผล ใคร่ครวญในสิ่งที่พบเห็นให้ลึกซึ้ง เกิดการเรียนรู้ขึ้น
2. ปรัตโยษนะ คือองค์ประกอบภายนอกของตัวนักเรียน หรือสิ่งแวดล้อมภายนอก ทั่วร่างกาย ที่มากระทบสัมผัสตั้งแต่ 5 และใช้โยนิโสมนสการไตร่ตรองให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

คลอสไมร์ และริปเปิล (Klausmeir and Ripple อ้างถึงใน สังก
อุทรานันท์ 2529 : 18) ได้กำหนดองค์ประกอบของระบบการสอนไว้ 7 ส่วนคือ

1. กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนการสอน
2. เตรียมความพร้อมของนักเรียน
3. จัดเนื้อหาวิชา วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. คำเนิการสอน
6. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
7. สัมฤทธิผลของนักเรียน

จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนการสอน จากนักการศึกษา
มีองค์ประกอบทอสรุปได้ดังนี้

1. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน
2. การเตรียมความพร้อมของนักเรียน
3. เนื้อหาสาระที่จะสอนและอุปกรณ์การสอน
4. การคำเนิการสอน
5. กิจกรรมสร้างเสริมทักษะและสนับสนุน
6. การวัดผลและประเมินผล
7. สัมฤทธิผลของนักเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สมรรถภาพของครู

ความหมายของสมรรถภาพครู

กู๊ด (Good 1973 : p, 121) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "สมรรถภาพ
คือทักษะ (Skill) มโนทัศน์ (Concept) และทัศนคติ (Attitude) ที่จะต้อง

มีในการทำงานทุกชนิดและสามารถจะนำเอาวิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับ สถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง"

ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา (2519 : 12) ได้ให้ความหมายว่า "สมรรถภาพ หมายถึงความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ครูพึงมีในการช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และร่างกาย"

โคเกอร์ (Coker, p 54) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "สมรรถภาพของครู คือความสามารถในการแก้ไขปัญหาคือครูเผชิญ ครูที่มีสมรรถภาพสูงก็คือครูที่ประสบความสำเร็จ ในการแก้ปัญหาทุกชนิด"

และจากการอภิปรายกลุ่มในการประชุมสัมมนาเรื่อง สมรรถภาพที่สำคัญของครู ประถมศึกษา กลุ่มได้สรุปให้ความหมายว่า "สมรรถภาพของครู คือความรู้ ทักษะ และเจตคติ ของครู ที่จะช่วยให้นักเรียนได้เจริญงอกงามทั้งทางด้านความรู้ สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และ สังคม (รายงานการประชุมสัมมนา, 2523)

กล่าวโดยสรุปว่า สมรรถภาพครู หมายถึงความสามารถของครูซึ่งแสดงออกในก้าน ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอน การอบรม การแนะแนว การปกครอง การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การสร้างสัมพันธ์ภาพร่วมมือ กับชุมชนเพื่อให้นักเรียนพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย

สมรรถภาพครูโดยทั่วไป

เทท การ์เรเกค (2505 : 40-50) ได้สรุปผลจากการค้นคว้าว่าครูที่ดีมี สมรรถภาพ ต้องมีลักษณะส่วนตัวและปฏิบัติดังนี้คือ มีบุคลิกภาพที่ดี มีศรัทธาในการสั่งสอน อบรม กระตือรือร้นในการทำงาน เชื้อมั่นในคุณค่าของงาน ดำรงตนอยู่ในที่อันเหมาะสม ปรับปรุง ตนเองอยู่เสมอทุกด้าน รอบรู้วิถีทางของงาน ศึกษาความชำนาญรอบด้าน เป็นผู้นำที่ดี มีจริยธรรม สูง พร้อมที่จะรับคำแนะนำและไม่หาความรู้ ประเมินผลงานของตนเอง พร้อมที่จะรับแนวคิดใหม่ ๆ

มาใช้ศึกษาเด็กให้เข้าใจลึกซึ้ง ใช้จิตวิทยาในการสอน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 ของงานอาชีพ

มัทนา ปิยะมาคา (2509 : 107-108) ได้สำรวจคุณลักษณะของครูใน
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสำรวจคุณลักษณะของครู จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน
 1400 คน พบว่าลักษณะที่สำคัญของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 9 ประการคือ (1) ส่งเสริม
 ให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยนักเรียน (2) เมตตา กรุณา (3) การสอนดี (4) ให้คำแนะนำ
 ปรึกษาแก่นักเรียน (5) มีเหตุผลเป็นประชาธิปไตย (6) มีความยุติธรรม ซื่อตรง (7) ให้
 ความอุปการะนักเรียน (8) บุคลิกภาพดี (9) มีสัมพันธ์ภาพอันดีกับนักเรียน

ซึ่ง เมื่อนำลักษณะทั้ง 9 ประการ มาเรียงตามลำดับความสำคัญได้ดังนี้
 อันดับที่หนึ่ง การสอนดี มีเหตุผลเป็นประชาธิปไตย
 อันดับที่สอง เมตตา กรุณา ให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน มีความยุติธรรม
 ซื่อตรง ให้ความอุปการะนักเรียน มีสัมพันธ์ภาพอันดีกับนักเรียน
 อันดับที่สาม ส่งเสริมให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยนักเรียน บุคลิกภาพดี

ฮอลล์ และโจนส์ (Hall and Jones 1976 : 48-49) สรุปว่าสมรรถภาพ
 ครู ควรจะครอบคลุมอยู่ในองค์ประกอบต่อไปนี้

1. สมรรถภาพด้านความรู้ (Cognitive Competencies) เป็นความรู้
 ความเข้าใจทั้งในเนื้อหาวิชา ทฤษฎีจิตวิทยา ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอน ความมีมนุษยสัมพันธ์
2. สมรรถภาพด้านเจตคติ (Affective Competencies) ซึ่งเกี่ยวกับค่านิยม
 ทัศนคติ และความชื่นชม
3. สมรรถภาพในด้านการปฏิบัติ (Performance Competencies) ซึ่งจะเป็น
 พฤติกรรมที่จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ตามสมรรถภาพในข้อ 1, 2 มาก่อน
4. สมรรถภาพทางด้านการปฏิบัติที่จะเกิดผลต่อการเรียนรู้ (Consequence
 Competencies)

5. สมรรถภาพในด้านการศึกษาค้นคว้า (Exploratory of Expressive Competencies)

พนัส หันนาคินทร์ (2521 : 181-182) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูว่า ผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพครูจะต้องมีความสามารถ (Competency) ในด้านต่าง ๆ คือ

1. มีความรู้ ความสามารถในการวิชาสามัญทั่วไป (General Education) ซึ่งถือว่าเป็นวิชาพื้นฐานที่จะสร้างความเป็นมนุษย์ที่เหมาะสมแก่สังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่
2. มีความรู้ ความสามารถในการวิชาที่จะนำไปใช้สอน (Major and Minor field of Studies) ได้แก่วิชาที่เตรียมไว้สำหรับสอน อาจจะเป็นวิชาการหรือวิชาชีพก็ได้
3. มีความสามารถในด้านวิชาชีพ (Professional) เพื่อสร้างความสามารถในการใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่จะนำไปประกอบอาชีพให้ได้ผลดี เช่น การสอนจะต้องรู้ทั้งวิธีการสอนทั่วไป และวิธีการสอนในแต่ละแขนงวิชา

เมื่อพิจารณาสมรรถภาพของครูจากนักการศึกษาหลายท่านแล้วพอสรุปได้ว่าสมรรถภาพครูจะประกอบด้วย 3 ด้านคือ

1. สมรรถภาพด้านความรู้
2. สมรรถภาพด้านทักษะ
3. สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

ในแต่ละด้านจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมรรถภาพด้านความรู้

ฮาเบอร์แมน และ สตินเนต (Haberman and Stinnett, 1973 : p. 34) ได้เสนอแนะว่าความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะเป็นครูมีดังนี้คือ

1. ทักษะ ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีทักษะในด้านการสอน และมีความรู้ในเนื้อหา
 อย่างดี การสอนแบบบูรณาการเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยฝึกฝนให้ครูมีทักษะตามที่ต้องการ
2. จริยศาสตร์ ค่านิยมของผู้ที่จะเป็นครู เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะค่านิยม
 ของครูจะเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความประพฤติและการวางตัวของครูในอนาคต วิธีสอน
 แบบ (Peer Teaching) และการให้ประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการสอนที่สร้างค่านิยม
 ได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบปาฐกถา
3. วิชาการสาขาต่าง ๆ ครูควรจะได้เรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป (General
 Education) และวิชาเฉพาะ (Specialization) นอกเหนือไปจากวิชาครูอีกด้วย
4. มโนทัศน์หรือความรู้รวมยอด (Concept) ผู้ที่เป็นครูควรจะได้เลือกเรียนรู้
 มโนทัศน์ที่สำคัญ ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำงานมากกว่าที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอย่าง
 กว้างขวาง
5. จิตวิทยาพัฒนาการ ครูจะต้องรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการทาง
 ร่างกาย ทางอารมณ์ และทางสังคมของกลุ่มเด็กที่ตนจะไปสอนได้เป็นอย่างดี
6. สิ่งแวดล้อมทางสังคม ผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจถึงความกดดันทางสังคม
 ที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก กังนัมน ครูจะต้องเรียนวิชาสังคมวิทยา และมนุษยวิทยาทางการศึกษาค้นคว้า
7. หลักการเรียนรู้ วิชาที่มีความสำคัญมาก ครูจะต้องรู้ว่า โดยทั่วไปธรรมชาติ
 ของนักเรียนที่จะเรียนรู้เป็นอย่างไร
8. วิชาครู หลักสูตรการฝึกหัดครูทุกหลักสูตร จะต้องจัดให้มีการเรียน วิธีสอน
 วิชาต่าง ๆ เช่น วิธีสอนศิลปะ วิธีสอนวิชาวิทยาศาสตร์ วิธีสอนวิชาคณิตศาสตร์ และวิธีสอน
 อื่น ๆ เป็นต้น
9. กระบวนการ กระบวนการในการเรียนการสอน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อ
 ให้เกิดผลผลิตหรือเกิดการเรียนรู้ในแนวทางที่ต้องการ
10. เทคโนโลยีนวัตกรรม หลักสูตรการฝึกหัดครูจะต้องมีวิชาการเกี่ยวกับเทคโนโลยี
 ทางการเรียนการสอน การจัดสื่อการเรียนและวัสดุต่าง ๆ

11. การพัฒนาบุคลิกภาพ ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีปรัชญาของตนเอง เข้าใจมโนภาพเกี่ยวกับตนเองควบคู่ไปกับการเข้าใจเด็กด้วย

12. ความเปลี่ยนแปลง ครูจะต้องเข้าใจหลักปรัชญาสากลที่กล่าวไว้ว่า ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดดำรงมั่นคงตลอดกาล ทุก ๆ สิ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นในเรื่องของหลักสูตรและเทคนิคการสอน จึงจำเป็นต้องได้รับการวิจัยเพื่อปรับปรุงให้ทันยุคและเหตุการณ์ ครูต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นด้วย

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่าครูผู้สอนจะต้องมีทักษะในด้านต่าง ๆ มีค่านิยมอย่างครูมีวิชาการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง มีความคิดรวบยอด รัฐวิทยา รัฐธรรมนูญ แม้กระทั่งวิชาครู และกระบวนการอื่น ๆ อีกในการจะนำไปสอนเด็ก ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าสมรรถภาพด้านความรู้สำคัญยิ่งสำหรับครูผู้สอน

สมรรถภาพด้านทักษะ

ไวแกนค์ (Weigand, 1977 :p. 1) ได้สรุปว่าครูที่มีสมรรถภาพสูง ต้องมีทักษะ 7 ด้านคือ

1. ทักษะในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์
2. ทักษะในด้านการวัดและประเมินผล
3. ทักษะในการจัดลำดับชั้นก่อนการสอน
4. ทักษะในการใช้คำถาม
5. ทักษะในการเขียนรูปมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
6. ทักษะในการเสริมแรงจิตใจ
7. ทักษะในการประเมินลำดับขั้นพัฒนาการของเด็ก

จากการประชุมสัมมนาเรื่อง สมรรถภาพครูมัธยมศึกษา (รายงานการประชุมสัมมนา 2523) ได้สรุปสมรรถภาพในการถ่ายทอดความรู้ของครู ประกอบด้วยทักษะต่อไปนี้

1. รู้จักเลือกใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

2. ครูควรมีทักษะพื้นฐานดังนี้

2.1 มีความสามารถเฉพาะตัวที่จะใช้ในการสอนและช่วยจุ่มจุ่ม

2.2 ทักษะในการใช้ภาษาที่แม่นยำชัดเจน

2.3 การสร้าง (Concept) ได้รวดเร็วและถูกต้อง

2.4 การอธิบายความคิด การใช้เหตุผลและการตั้งคำถาม

2.5 การวางแผนการเรียนการสอน

2.6 การกระตุ้นความสนใจและความมุ่งมั่นในชั้นเรียน

2.7 การลำดับชั้นการสอน

2.8 การเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

2.9 การประเมินลำดับขั้นพัฒนาการของเด็ก

2.10 การเสริมแรงจูงใจให้แก่เด็ก

2.11 การเรียบเรียงเรื่องราวและประเมินค่าความรู้ที่หามาได้

2.12 การตีความเนื้อหาข้อมูล

2.13 การเข้าใจเวลาและสมัยของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2.14 การทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.15 การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างมีวิจารณญาณ

3. มีความสามารถในการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เฉพาะของการเรียนการสอนแต่ละวิชา โดยกิจกรรมที่จัดควรมีลักษณะดังนี้

3.1 พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3.2 เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3.3 ช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง

3.4 ให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานรื่นเริง ในขณะที่เด็กนั้นก็ได้เรียนรู้

ไปด้วย

สรุปได้ว่าครูผู้สอนจะต้องมีสมรรถภาพในการถ่ายทอดความรู้ เช่น เทคนิค
วิธีสอน การใช้คำถาม การใช้แรงจูงใจ การเสริมแรง มนุษยสัมพันธ์ การใช้สื่อการเรียน
การสอน และการประเมินผล ฉะนั้นสมรรถภาพด้านทักษะจึงจำเป็นมากสำหรับครูผู้สอน

สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

ฟาสเตอร์ และเฮดลีย์ (Faster and Headley 1950 : 42-51)

ครูผู้สอนจะต้องมีคุณลักษณะที่จะทำงานกับเด็กและทำให้เด็กชอบ คือจะต้องมีลักษณะ
ดังนี้

1. มีสุขภาพดี
2. มีความอดทนอดกลั้น
3. อยู่ในวัยหนุ่มสาว
4. รู้จักควบคุมเสียงไม่ให้ดังหรือเบาเกินไป
5. มีอารมณ์ขัน
6. มีไหวพริบ
7. รักเด็กโดยทั่วหน้า
8. ใฝ่รับการฝึกและมีประสบการณ์

บุญเยี่ยม จิตรคอน (2520 : 13-15) ได้เขียนเกี่ยวกับคุณลักษณะครูอนุบาล
ที่คิดว่า จะต้องมีความรักที่รักเด็ก พร้อมทั้งจะอุทิศเวลาเพื่อเด็ก พยายามมองหาทางที่จะช่วยทำให้
เด็กไปสู่จุดหมายปลายทางที่ดีที่สุด เท่าที่จะสามารถทำได้และจะต้องยอมรับอุปนิสัยที่ไม่ค่อยดี
ของเด็กเพื่อหาทางแก้ไขเท่า ๆ กับยอมรับสิ่งที่ดี ครูอนุบาลที่ดีควรเป็นดังนี้

1. จะต้องรักเด็กจริง ๆ สนุกสนานร่วมกับเด็กอย่างทั่วถึง
2. ยอมรับความจริงในความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. พยายามมองหาส่วนดีในตัวเด็ก เพื่อใช้ชื่นชมเด็กอย่างฉลาด

4. ใช้วิธีแนะแนวทางอย่างฉลาด
5. พูดกับเด็กช้า ๆ ชัดถ้อยชัดคำ
6. ไม่ตวาดเย็บคหยามเด็ก

สวัสดิ์ ประทุมราช และคณะ (2523 : 31-43) กล่าวว่าครูผู้สอนจะมีคุณลักษณะดังนี้คือ มีความแคลวคล่องกระฉับกระเฉง เหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ ใช้คำพูดง่าย ๆ ชัดเจน สื่อความหมายถูกต้อง ยิ้มแย้ม แจ่มใส เบิกบาน มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีไหวพริบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับผิดชอบต่อหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีขันติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต รวบรวมข้อมูล ทำงานประณีต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นตัวอย่างที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีทัศนคติที่ดีต่อการสอน

จะเห็นได้ว่าสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาเป็นสมรรถภาพของครูผู้สอนโดยทั่วไปทั้งหมด แต่สมรรถภาพที่จำเป็นของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กเล็กมีดังต่อไปนี้

สมรรถภาพที่จำเป็นของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก

จากการศึกษาและวิเคราะห์สมรรถภาพของครูผู้สอนโดยทั่วไปแล้ว เห็นว่าครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก ควรมีสมรรถภาพที่จำเป็นในด้านต่อไปนี้

1. สมรรถภาพด้านความรู้
2. สมรรถภาพด้านทักษะ
3. สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

1. สมรรถภาพด้านความรู้

ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ครูอนุบาลและเด็กเล็กควรมีจากหนังสือการสอนชั้นอนุบาลของกรมสามัญ (กรมสามัญ 2517 : 35-36) ว่า ครูผู้สอนควรมีความรู้ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้เรื่องการพัฒนาการและความต้องการของเด็ก
2. ความรู้เรื่องโรคเด็กวิธีป้องกันโรคติดต่อ
3. ความรู้เรื่องอาหารเด็ก
4. สวัสดิศึกษา
5. วิธีการช่วยเหลือ แนะนำ คัดแปลง ส่งเสริมและแก้ไขเด็ก
6. การให้งานเด็กทำและหางานให้เด็กทำ
7. การจัดตั้งห้องเรียน
8. การติดต่อกับผู้ปกครอง

จุฑิมา ลวสุตานันท์ (2525 : 60-63) กล่าวว่า สมรรถภาพทางด้านความรู้
ประกอบด้วย

1. ความรู้เนื้อหาในการสอนระดับอนุบาลและเด็กเล็ก
  - 1.1 ความรู้เนื้อหาความรู้เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย
  - 1.2 ความรู้เนื้อหาความรู้เตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์
  - 1.3 ความรู้เนื้อหาความรู้เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์และสร้างเสริม

ลักษณะนิสัย

2. ความรู้ด้านวิชาชีพครู
  - 2.1 ปรัชญาการศึกษา แผนการศึกษา การจัดการอนุบาลและเด็กเล็ก
  - 2.2 จรรยาบรรณของครู
  - 2.3 บทบาทหน้าที่ของครูอนุบาลและเด็กเล็ก
  - 2.4 จิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาวัยเด็ก
  - 2.5 จิตวิทยาสำหรับครูในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก
  - 2.6 การจัดชั้นเรียน
  - 2.7 การอบรมเลี้ยงดูเด็ก
  - 2.8 โภชนาการสำหรับเด็ก

2.9 การปฐมพยาบาลเด็กเล็ก และโรคเฉพาะเด็กเบื้องต้น

2.10 กิจกรรมสร้างสรรค์ เกมการศึกษา และเกมสำหรับเด็ก

2.11 การสร้าง การเลือก การใช้ ตลอดจนการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์

2.12 การประเมินผลและติดตามผลพัฒนาการเด็ก

ดังนั้นจากการศึกษาและวิเคราะห์สมรรถภาพด้านความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กพอสรุปได้ว่าครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กควรมีความรู้ครอบคลุมถึงเรื่องต่อไปนี้

- พัฒนาการเด็กเล็ก
  - ด้านหลักสูตร
  - ด้านเนื้อหาวิชา
  - ด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอน
  - ด้านสื่อการเรียนการสอน
  - ด้านการวัดผลและประเมินผล

2. สมรรถภาพด้านทักษะ

ซูทิมา ลวสุตานันท์ (อ้างแล้ว) หน้า 63-65 กล่าวว่า สมรรถภาพด้านทักษะประกอบด้วย

- 2.1 ทักษะทั่วไปที่จำเป็นสำหรับครูอนุบาลและเด็กเล็ก คือ
- การเลือก การเตรียมประสบการณ์ในการจัดกิจกรรม
  - การใช้เทคนิคในการจัดประสบการณ์
  - การใช้หลักจิตวิทยาในการประกอบการจัดประสบการณ์
  - การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
  - การสร้างและเลือกใช้อุปกรณ์
  - การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมเพื่อฝึกความพร้อมแก่เด็ก

- การสร้างเสริมแรงจูงใจ การกระตุ้นให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม
- การสร้างและการปลูกฝังระเบียบวินัยในการทำงาน
- การสร้างเสริมนิสัยและจริยธรรมที่ดีแก่เด็ก
- การสื่อความหมายและใช้ภาษาที่ง่าย
- การแก้ปัญหา เฉพาะหน้าอย่างถูกต้องและเหมาะสม
- การสังเกตจกจำพฤติกรรม เด็กอย่างถูกต้อง
- การแก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา
- การวัดผลและประเมินผลจากพฤติกรรมพัฒนาการและผลงานเด็ก

2.2 ทักษะ เฉพาะกิจกรรมมีดังนี้

- การอธิบาย
- การสนทนา
- การเล่าเรื่องราวโดยปากเปล่า
- การเล่าเรื่องราวโดยใช้ภาพประกอบ
- การเล่าเรื่องราวโดยใช้หุ่นต่าง ๆ
- การเขียนแบบ
- การออกเสียงการอ่าน
- การร้องเพลง
- การนำเกมและการเล่นเกมต่าง ๆ
- การจัดเกมการศึกษา
- การจัดกลุ่ม
- การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปะ
- การใช้เครื่องเล่นสนาม
- การใช้เครื่องเล่นในร่ม
- การใช้จังหวะดนตรี

- การฝึกกายบริหาร
- การจัดบรรยากาศ
- การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ

จากการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาค่านิยมของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก พอสรุป
ได้ว่าครูผู้สอนควรมีทักษะครอบคลุมถึงด้านต่อไปนี้

1. การจัดสภาพห้องเรียนและสื่อต่าง ๆ

2. การสอนของครู

2.1 ชั้นเตรียมการสอน

2.2 ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

2.3 ชั้นจัดกิจกรรมการสอน

- เทคนิคการสอน
- ลำดับชั้นการสอน
- การดำเนินกิจกรรมการสอน
- ความถูกต้องของเนื้อหาที่สอน
- การใช้อุปกรณ์การสอน
- การจัดกลุ่มนักเรียน
- การใช้ภาษาและคำพูด
- การใช้เวลาในการสอน

3. การประเมินผล

3. สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

เบญจา แสงมะลิ สมใจ ทิพย์ชัยเมฆา และละออ ชูติกร (2516 : 12-14)

ได้บรรยายเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของครูอนุบาลไว้ดังนี้

- รักเด็ก
- ยิ้มแย้มแจ่มใส

- เมตตากากรุณา
- อารมณฺ์
- ใจเย็น
- อคทณ
- ชยัณ
- ขอสัตย
- บุคิขรรณ
- ทักสนใจคิ
- คดองแกลววงไว
- หรวคทรวงและทาทางคิ
- วาจาสุภาท
- กิริยามารยาทคิ
- ให้ความอบอุณแ้เด็ก
- เข้าใจขรรณชาติและความท้งการของเค็ก
- ขอบศีลปะ
- สุขภาทคิ
- แทงกายคิ
- เข้ากัณบุคคคอื่นคิ

จากหนังสือศุคคณือคุ "การสนชัณนุณน" (กรณสามัญ 2517 : 36)

คิเขียนถึงลักษณะของคุรอนุณนคิว่าคุรอนุณนคิจะท้งมีคุณลักษณะคังนี้

- มีสุภาทคิ วาเวง มีความสนุคสนนในการท้งานกัณเค็ก
- อารมณฺ์ ใจเย็น
- รักเค็ก
- ใ้บริการท้ง ๆ คิโดยไม้นักรังเกียจว้าจะเป็นหน้าทึคิ
- แทงกายสุภาท

- ว่องไวทันเด็กทั้งการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและช่วยเหลือเด็ก
- ความรู้กว้างขวางพอที่จะตอบปัญหาเด็กซักถามได้อย่างถูกต้องและให้ประสบการณ์เด็กได้อย่างดี
- รู้จักแบ่งเวลาในการสอน

นั้มฤดี จงพฤษะ, สมประสงค์ บินจินดา และศิริวิรัตน์ เจริญศักดิ์ (2518 : 230) ได้เขียนเกี่ยวกับบุคลิกภาพของครูอนุบาลไว้ว่า "ครูควรจะต้องกายสะอาด สุภาพ มีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเองกับทุกคน พูดจาไพเราะอ่อนหวาน เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจและไว้วางใจในตัวครู"

จากการศึกษาและวิเคราะห์สมรรถภาพด้านคุณลักษณะของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก ก็พอสรุปได้ว่าครูผู้สอนควรมีคุณลักษณะครอบคลุมในด้านดังต่อไปนี้

- ด้านการควบคุมอารมณ์
- ด้านการใช้คำสั่งของครู
- ด้านการเสริมแรง
- ด้านการเอาใจใส่ต่อเด็ก
- การยอมรับความรู้อีก
- การยอมรับความคิดเห็น

พัฒนาการของเด็กระดั้บก่อนประถมศึกษา

ไ้มีผู้กล่าวถึงพัฒนาการเด็กที่เกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดูไว้ดังนี้

อีริกสัน (Erikson 1950 pp. 76-77) เห็นความสำคัญของเด็กก่อนวัยเรียน 3-6 ขวบว่า เป็นวัยที่กำลังเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว หากสภาพแวดล้อมที่เด็กประสบอยู่ ช่วยสร้างเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดี เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่มโดยอาศัยการเลียนแบบจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กไม่ตีท้อ สุขภาพจิตเด็กจะเสียไป เกิดความคับข้องใจ และเป็นผลที่เด็กจะรู้สึกว่ามีชีวิตที่คับคั่ง อีริกสันย้ำความสัมพันธ์ระหว่าง

ร่างกายกับสิ่งแวดล้อมว่า มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็ก เขาได้แบ่งชั้นของการพัฒนาการทางบุคลิกภาพออกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระยะก่อนวัยเรียน 3 ชั้นดังนี้

ชั้นที่ 1 ความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ (Trust VS. Mistrust) เริ่มตั้งแต่เด็กอายุ 1 ปี เด็กจะสร้างความรู้สึกไว้วางใจต่อผู้สนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็ก ได้แก่ การให้อาหาร ความรัก ความอบอุ่น จะทำให้เกิดความพอใจ และพัฒนาความไว้วางใจต่อผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ ขาดการอุ้มชู ดูแล ให้ความรัก ความอบอุ่น เด็กก็จะเกิดความไม่ไว้วางใจ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโลก โทษชั้นจะไม่รู้จักรักตนเอง และรักใคร่ไม่เป็น

ชั้นที่ 2 ความเป็นอิสระ - ความละอาย และสงสัยไม่แน่ใจ (Autonomy VS. Shame and Doubt) อายุ 1-3 ปี เป็นวัยที่เริ่มเรียนที่จะช่วยตัวเอง หรืออาจจะเป็นเด็กที่สงสัย และละอายระคนกัน เด็กเริ่มจะช่วยตัวเอง ชอบสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ควบคุมดูแล ไม่ให้เกิดอันตราย การห้ามหรือบังคับในสิ่งที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องการนั้นไม่ควรกระทำ ควรหาวิธีการฝึกให้ช่วยตัวเองอย่างระมัดระวัง เด็กก็จะภูมิใจได้เองโดยอัตโนมัติ

ชั้นที่ 3 ความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (Initiative VS. Guilt) เริ่มเมื่ออายุ 3-6 ปี ระยะเวลาที่เด็กพัฒนาทักษะการรับรู้ ความคิด สติปัญญา และมีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น เริ่มคิดและทำสิ่งใหม่ ๆ ชอบตั้งคำถาม ควรหาทางช่วยให้เด็กคิดหรือหาคำตอบให้ได้รับความรักความเข้าใจ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง ถ้าซักถาม มีความคิดริเริ่มแสดงเขาวงกตปัญหา และไหวพริบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ถ้าเด็กไม่ได้รับความรักความเข้าใจในระยะเวลา นี้ เด็กจะกลายเป็นคนขยาดต่อสิ่งใหม่ ๆ เก็บตัว ซ้ำซาก จะพูดและจะทำอะไรกลัวผิดอยู่เรื่อย ๆ และจะติดตัวไปจนถึงวัยผู้ใหญ่

ฟรอยด์ (Sigmund Freud 1951 73-75) นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย ได้ให้ความสำคัญแก่บทบาทของประสบการณ์ในวัยเด็ก ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ ช่วงอายุที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างยิ่ง คือช่วงอายุในวัยเด็กเล็ก หากเด็กไม่ได้รับการตอบสนองเพียงพอในขั้นใด ก็จะทำให้เกิดอาการชะงัก (Fixation) และมีผลทำให้พฤติกรรมถดถอย (Regression) เกิดความคับข้องใจก่อให้เกิดปัญหาในการ

พัฒนาตัวเด็ก ในช่วงอายุ 2-6 ปี ของเด็กเป็นช่วงที่อยู่ในระยะ Anal Stage, Phallic Stage และ Latency Stage จากการแบ่งของ فروยด์ ซึ่งเป็นระยะที่เด็กกำลังมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ

1. Anal Stage (1-2 ปี) เด็กกำลังเรียนรู้เรื่องการขับถ่าย การฝึกหัด จะต้องฝึกฝนด้วยความละมุนละม่อม ไม่ให้เด็กเกิดความรู้สึกขัดแย้ง ต้องมีความสัมพันธ์อันดีกัน ไม่ให้เกิดความตึงเครียด
2. Phallic Stage (3-5 ปี) เด็กกำลังเรียนรู้ สนใจ และอยากรู้ อยากเห็น เกี่ยวกับสภาพของร่างกาย เพศ และจะเลียนแบบผู้ใหญ่ การให้ความรักความอบอุ่นจึงจำเป็น สำหรับระยะนี้
3. Latency Stage (6-13 ปี) เป็นระยะที่เด็กเข้าโรงเรียน และความสนใจหันไปสู่สังคมภายนอก พยายามปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น และเรียนรู้ความคิดเห็นของคนอื่น

พื้นฐานทางบุคลิกภาพตามหลักของ فروยด์ ถูกกำหนดในช่วง 5 ปีแรก ของชีวิต ถ้าบุคคลผ่านการพัฒนาการทุกขั้นตอนอย่างราบรื่น ได้รับความสุข ความพอใจ ใฝ่สัมผัสนั่น อ่อนโยน ไม่รู้สึกเครียดในการฝึกหัด มีความรักความเข้าใจในความต้องการของเด็ก ไม่มีการลงโทษรุนแรง พัฒนาการทางบุคลิกภาพ ก็จะเป็นไปโดยปกติ และมีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์

จากรายงานของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2523 หน้า 99-100) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ ฟร็อบเอล (Froebel) และมอนเตสซอรี (Montessori) ซึ่งได้รับยกย่องให้เป็นบิดาแห่งการอนุบาลและมอนเตสซอรี นักจิตวิทยาชาวอิตาลีเลียน ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการ เสริมสร้างประสบการณ์ในโรงเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง เขาได้ริเริ่มการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาล โดยเน้นเรื่องกิจกรรม อุปกรณ์การสอน และการจัดสถานที่ เพราะเขาเชื่อว่า เด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ในตัว ควรจะได้รับการสนับสนุนให้แสดงออกโดยถูกต้อง

สำหรับประเทศไทยการใ้การศึกษาแก่เด็กในวัยนี้ถูกเรียกว่า การศึกษาก่อนวัยเรียน หรือการศึกษาระดับปฐมวัย นักจิตวิทยาและนักการศึกษาของไทยได้เห็นความสำคัญของเด็กในวัยนี้ไม่น้อย ดังเช่น

วรุษา เหลลาถาวร และกิติกร มีทรัพย์ (2522 หน้า 1) ได้กล่าวไว้ในหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับเด็กว่า ความเป็นไปในชีวิตเด็กเป็นฐานอันสำคัญของชีวิตในวัยผู้ใหญ่ ถ้าฐานชีวิตหนักแน่นมั่นคงเสียแต่เยาว์วัย ชีวิตในวัยต่อไปก็จะหนักแน่นมั่นคงตามไปด้วย ประจวบเกี่ยวกับกิจกรรมบ้านช่อง ถ้าลงหลักปักฐานไว้ที่แล้วแต่เริ่มต้น จะไม่ถึงการทรุดเซ หักพังลงโดยง่ายในภายหลัง

แพทย์หญิงวันเพ็ญ บุญประกอบ (2523 หน้า 17-26) กล่าวถึงเด็กวัย 3-6 ขวบ ว่ามีความเจริญอย่างรวดเร็ว และมีลักษณะ เฉพาะของเขาที่แตกต่างไปจาก 2 ปีแรก เป็นระยะที่เด็กมีข้อขัดแย้งทางใจไ้มากขึ้น พฤติกรรมบางอย่างอาจเป็นที่สงสัยของผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจธรรมชาติของเด็กวัยนี้แล้ว มักมีปัญหาก่เกิดขึ้นเสมอ ดังนั้น หลักที่ผู้ใหญ่ควรปฏิบัติต่อเด็กวัยนี้คือ สนใจพฤติกรรม คำพูด กิริยาท่าทีของเด็ก ให้ความอบอุ่นสนับสนุนกำลังใจของเด็ก พร้อมทั้งปกป้องอันตราย หลีกเลี่ยงการหลอก การขู่ การลงโทษรุนแรง จัดหาเครื่องเล่นที่สร้างสรรค์ และที่เด็กจะใช้ประโยชน์ ทั้งการออกกำลังกายและกำลังความคิด สอนและหัดให้เด็กช่วยตัวเอง ให้เด็กได้เข้าสังคมเพื่อเรียนรู้หลักเกณฑ์ของการอยู่รวม เมื่อเด็กทำผิดหรือเข้าใจผิดรีบแก้ไขให้ความจริงกับเขาอย่างถูกต้อง

เยาวพา เศรษฐ์ (2523 หน้า 44) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็กไว้ว่า เด็กในวัยก่อนเรียน 2-6 ปี เป็นช่วงอายุที่มีความละเอียดอ่อน เป็นวัยทองของชีวิต ซึ่งเด็กจะเริ่มเรียนรู้โลกกว้าง และเป็นช่องของการพัฒนาบุคลิกภาพหนักการศึกษาพบว่า สติปัญญา ค่านิยม ทักษะคิด จริยธรรม และสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับการปลูกฝังอย่างดียิ่ง ในช่วงนี้ จะมีผลต่อพัฒนาการในระยะต่อไปเป็นอย่างมาก การจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็กในบ้านเรามากถูกละเลย และไม่เห็นความสำคัญในการจัดประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัย และขั้นตอนในการพัฒนาการ พนมส่งลูกมาโรงเรียนอนุบาล หรือศูนย์พัฒนาเด็กก็มักคาดหวังว่าเมื่อลูกกลับกลับบ้าน ก็จะต้องอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้านวิชาการเท่านั้น การเรียนด้านวิชาการยังไม่จำเป็นในระยะนี้ เด็กวัยนี้ควรได้รับการส่งเสริมให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความพร้อมทาง

ร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิด และปัญญา เพื่อให้เราสามารถอยู่กับผู้อื่น และมีพื้นฐานที่ดี เพื่อจะเติบโตเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีบุคลิกภาพ มีสุขภาพจิต และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไป

ทวนสุข บุญสวัสดิ์ และคณะ (2523 หน้า 2) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระคับอนุบาลว่า เป็นวัยที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว สมควรที่จะได้รับการส่งเสริมให้เจริญงอกงามด้านความคิดมากกว่าการฝึกความจำ เพราะเด็กมีความจำเป็นเด็กอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องฝึกมากนัก และไม่ควรเน้นการอ่านออกเขียนได้ด้วย เพราะกิจกรรมดังกล่าวเป็นการยากเกินไปและอยู่เหนือความสามารถของเด็กอนุบาล ที่พัฒนาการด้านต่าง ๆ ยังไม่พร้อม ดังนั้น การให้การศึกษาแก่ระดับปฐมวัย หรือเด็กอนุบาลควรจะเป็นการพัฒนาการเรียนรู้อำนาจสำหรับเด็กก่อนเข้าเรียนชั้น ป.1 ทั้งนี้เพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะรับการเรียนรู้อะดับสูง ๆ ขึ้นไป ซึ่งเปรียบเสมือนการตอกเสาเข็มที่ลึกและมั่นคงก่อนสร้างตึกสูง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ตึกโค่นลงมาภายหลัง การเตรียมความพร้อมในช่วงนี้จะช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการการเรียนรู้อะดับ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ที่เหมาะสมกับวัย และความสามารถของเด็กพร้อมทั้งจะช่วยสร้างลักษณะนิสัยอันดีงาม ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานการ เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปด้วย

จากการสำรวจสภาพปัญหาเกี่ยวกับการสอนชั้นเด็กเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าพัฒนาการเด็กกับการเรียนรู้อำนาจจากความคิดเห็นของวิทยากรที่อบรมครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กร้อยละ 95 เห็นว่า เหมาะสมแล้วในทุกองค์ประกอบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528 : 41) จะเห็นได้ว่าพัฒนาการเด็กเล็กมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็ก และเนื้อหาของพัฒนาการก็ค่อย ๆ รุดลงอย่างเหมาะสมทั้งข้อความข้างต้นนั้น อนึ่งการที่จะ เปิดขยายชั้นเด็กเล็กนั้นแต่ละจังหวัดมีนโยบายที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือจังหวัดชัยภูมิมีนโยบายว่าต้องมีความพร้อม 3 ประการคือ (1) ห้องเรียนมีเพียงพอ (2) ประชาชนมีความต้องการที่จะส่งบุตรหลานมาศึกษา และ (3) ครูผู้สอนต้อง เกินเกณฑ์จากการสอนระดับประถม และมีความพร้อมที่จะสอนชั้นเด็กเล็กได้ซึ่งหมายถึงครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการสอน และพัฒนาการเด็กเล็ก ถ้าโรงเรียนใดอนุบาลให้เปิดชั้นเด็กเล็กครูผู้สอนต้อง เข้ารับการอบรม (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

ทั้งนี้การพัฒนาการเด็กเล็กจึงมีความสำคัญและครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กยังมีความ
ต้องการได้รับการนิเทศในค้ำพัฒนาการเด็ก (สพช, 2527 : 85)

จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ ตลอดจนถึง
หลักปฏิบัติเกี่ยวกับครูผู้สอนที่จะสอนชั้นเด็กเล็ก สรุปได้ว่าเด็กวัยก่อนประถมศึกษาเป็นวัย
ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้าน ฉะนั้นเด็กที่ไม่มีโอกาสได้รับการอบรม
เลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้จึงท้อโอกาสและมีผลทำให้การเรียนรู้ในระยะ
ต่อไปไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก

และ

ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก

การจัดกาเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ครูผู้สอนได้รับการยอมรับว่าเป็น
ผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้การศึกษาของชาติบรรลุเป้าหมายได้ ดังที่สันต์ ชรรวมำรุ่ง
ได้กล่าววว่า "การศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนนั้น ครูเป็นองค์ประกอบ
ที่สำคัญยิ่ง เพื่อเป็นบุคคลที่ให้การศึกษ การศึกษาของชาติจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับครู เป็นประการ
สำคัญ" (สันต์ ชรรวมำรุ่ง 2526 : 1) และเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็ก
ก็เช่นเดียวกัน บุคลากรที่จะส่งเสริมให้การ เรียนของนักเรียนบรรลุหลักสูตรที่ดีที่สุดคือครู

เบญจา แสงมะลิ ได้เขียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูอนุบาลว่าสิ่งที่ครูอนุบาล
หรือครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก อาจจะมีคือต้องเป็นคนที่สามารถเข้ากันได้ดี ทำงานร่วมกับเด็ก
ได้ มีความอดทน สามารถพูดจากับเด็กได้รู้เรื่อง ครูจะเป็นผู้ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็น
อิสระ แต่ขณะเดียวกันต้องฝึกให้เขาเป็นทมิอิสระมีระเบียบวินัย มีสุนนินสยที่ดี และเป็นผู้ที่จะ
ช่วยส่งเสริมพัฒนาทุก ๆ ด้านของเด็ก (เบญจา แสงมะลิ, 2518 : 146)

จึงทสรุปได้ว่าผู้ที่มีบทบาทต่อการจัดกิจกรรมการเรียนให้กับเด็กอย่างใกล้ชิดที่สุดคือ ครูผู้สอน ถึงอย่างไรก็ตามครูเด็กเล็กควรได้รับการกระตุ้นให้หันตัวอยู่เสมอทั้งในด้านการสอนและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ฉะนั้นความต้องการการนิเทศการสอนเพื่อปรับปรุงการสอนของครูเด็กเล็กจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ผู้นิเทศทราบว่าครูผู้สอนต้องการการนิเทศการสอนในด้านใดจากผลการวิจัยของสนธิ วงศ์แสงตา กล่าวว่าการนิเทศมีความต้องการการนิเทศในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านเนื้อหาวิชา
3. ด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอน
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน
5. ด้านวัดผลและประเมินผล (สนธิ วงศ์แสงตา 2527 : 19)

ด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตรมีนักพัฒนาหลักสูตรได้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะด้วยกัน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายไว้ว่า "หลักสูตรคือข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่จุดหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ" (กรมวิชาการ 2524 : 4) ส่วนสมิทร คุณานุภกร ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า "หลักสูตร หมายถึงโครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้" (สมิทร คุณานุภกร 2516 : 3) และสวัสดิ์ จงกล ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า "หลักสูตร หมายถึงข้อกำหนดที่ควบคุมหมายของการศึกษา เนื้อหาสาระ และแนวการใช้หลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมสอดคล้องกับจุดหมายของการศึกษา" (สวัสดิ์ จงกล 2521 : 21)

จากทัศนะดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึงมวลดประสบการณ์หรือข้อกำหนดต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนได้เรียน รวมทั้งแนวทางในการใช้หลักสูตรนั้นให้ประสบผลสำเร็จด้วย

ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดที่จะทำให้หลักสูตรประสบผลสำเร็จ ก็คือครูผู้สอน ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า "ความสำเร็จของการใช้หลักสูตรขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนของครู" (กรมวิชาการ 2524 : 8) ทั้งนี้ก่อนจะมีการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรให้พอเสียก่อน ดังที่ กานดา ณ ฒกลาง ได้กล่าวว่า ก่อนการสอนครูจะต้องทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสอนที่ให้ไว้ในหลักสูตรเสียก่อนว่า หลักสูตรมุ่งหวังให้เกิดสิ่งใดในตัวผู้เรียน เพราะจุดมุ่งหมายดังกล่าวจะเป็นเครื่องบอกวิธีสอนที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น ๆ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงเปรียบเสมือนจุดมุ่งหมายในวิธีสอน และการเตรียมการสอนของครู ครูจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายให้แจ่มชัดที่สุด เพราะการเตรียมการสอนโดยวิธีสอนใด ๆ ก็ตาม ที่เห็นว่าดีที่สุด จะไร้คุณค่าถ้าไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ทั้งไว้ความหลักสูตร (กานดา ณ ฒกลาง 2519 : 20)

นอกจากความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าวมา อาจสนับสนุนได้โดยงานวิจัยของ พิชรินทร์ เหมโชติ ซึ่งพบว่า "สมรรถภาพอันพึงประสงค์ของครูอย่างหนึ่งก็คือ มีความรู้ในหลักสูตร" (พิชรินทร์ เหมโชติ 2522 : 66-70)

ดังนั้นหลักสูตรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน ทั้งหนังสือ หน้ากิ้นทร์ กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สิ่งที่มีความสำคัญ "รองลงมาจากครูก็คือหลักสูตร" (หนังสือ หน้ากิ้นทร์ 2515 : 116) จึงพอจะกล่าวได้ว่าหลักสูตรชั้นเด็กเล็กมีความสำคัญต่อครูผู้สอนในการที่จะจัดการเรียนการสอนใหม่บรรจุเข้าหมาย และครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กยังมีความต้องการได้รับทราบเนื้อหาการสอนด้านหลักสูตร (สพช. 2527 : 85) สำหรับแนวทางการจัดประสบการณ์ด้านหลักสูตรมีหัวข้อดังต่อไปนี้

- หลักการของการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก
- จุดมุ่งหมายของแนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก
- วัย เวลา และอัตราเวลาเรียน
- โครงสร้างหลักสูตรชั้นเด็กเล็ก

การศึกษาชั้นเด็กเล็ก เป็นการศึกษาที่มุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กอายุระหว่าง 5-6 ปี ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมไทย เพื่อให้เด็กมีคุณภาพและพร้อมที่จะเรียนในระดับ ประถมศึกษาต่อไป

หลักการของแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก

แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กมีหลักการสำคัญดังนี้

1. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งปลูกฝัง เด็กใหม่พื้นฐานชีวิตที่ค้ำคุณธรรมและจริยธรรม
2. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งส่งเสริมเด็กให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้เหมาะสม

กับวัย

3. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งสร้างทัศนคติที่ดีต่อการ เรียนในให้กับเด็ก

4. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งเตรียมเด็กใหม่ความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

จุดมุ่งหมายของแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก

แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กมีจุดมุ่งหมาย ปลูกฝัง อบรมเลี้ยงดูเด็กดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เกิดความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม

และสติปัญญา

2. จัดประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข
3. เตรียมเด็กใหม่ทักษะพื้นฐานที่จะ เรียนในระดับประถมศึกษา

วัย เวลา และอัตราเวลาเรียน

การศึกษาชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นการจัดประสบการณ์ที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สำหรับเด็กวัยก่อนเกณฑ์เข้าเรียนชั้นประถมศึกษา อายุระหว่าง 5-6 ปี

ในปีการศึกษาหนึ่งควรมีเวลาเปิดเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ในหนึ่งสัปดาห์
ต้องมีเวลาการจัดประสบการณ์ไม่น้อยกว่า $17\frac{1}{2}$ ชั่วโมง เวลาพักรับประทานอาหาร และ
พักผ่อนไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร เด็กเล็ก

แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จะนำประสบการณ์
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็กมารวบรวมจัดหมวดหมู่เป็น 3 มวลประสบการณ์ดังต่อไปนี้

1. เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย และคณิตศาสตร์
2. เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์
3. เตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ

2528 : 1-2)

ทวนเนื้อหาวิชา

เมื่อหลักสูตร ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป สิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้อง
กับหลักสูตรอยู่เสมอ ก็คือเนื้อหาวิชา ทั้งที่จิตร วรุฒบางกูร กาญจนนา ศรีกาฬสินธุ์ และ
สุพิชญา ชีระกุล ได้กล่าวว่า เมื่อหลักสูตรได้รับการพัฒนา สิ่งที่จะติดตามมาก็คือการปรับปรุง
เนื้อหาวิชา ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะเนื้อหาเป็น
สิ่งสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความรู้
ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้น และได้รับการปรับปรุง แก้ไขอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นถึงแม้ว่าครู
ผู้สอนจะมีความรู้เรื่องหลักสูตร และความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตัวเองกำลังทำการสอนอยู่เป็นอย่างดี
แล้วก็ตาม การติดตามความเคลื่อนไหว และความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาที่ตัวเองทำการสอน
อยู่ ก็นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น (จิตร วรุฒบางกูร กาญจนนา ศรีกาฬสินธุ์ และสุพิชญา ชีระกุล
2524 : 13-14)

สำหรับการสอนชั้นเด็กเล็กก็เช่นเดียวกัน ครูผู้สอนจะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
จะต้องมีความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาอย่างพอเหมาะ แม้ว่าจะบางครั้งจะประสบปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหา
ในแผนการสอนมาก ครูสอนไม่ทัน เนื้อหาไม่เรียงลำดับ ปัญหาเหล่านี้แก้ไขโดยการประชุมปรับแผน

แลกเปลี่ยนแนวความคิดเห็น และศึกษานิตยภัคย์ให้คำแนะนำอยู่เสมอ (สปช. 2527 : 86) หลักสูตรจึงจะบรรลุเป้าหมายได้ และหลักสูตรเล็กเล็กเป็นวิชาที่สอนกับวัยเด็กที่ไม่มีความพร้อมค่านาง ๆ เด็กต้องการพัฒนาทุก ๆ ด้าน และครูผู้สอนเองจะต้องรู้การพัฒนาการของเด็กด้วย ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนชั้นเล็กเล็กจึงต้องการได้รับการนิเทศในค่านเนื้อหาวิชา (สปช. 2527 : 85) ขอบข่ายเนื้อหาวิชาจึงแบ่งเป็นดังนี้

ขอบข่ายและเนื้อหาสาระในการจัดประสบการณ์ (สปช. 2526 : 8-13)

แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเล็กเล็กไม่ได้จัดเป็นรายวิชา แต่จะนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็กมารวบรวมจัดหมวดหมู่เป็น 3 มวลประสบการณ์ดังต่อไปนี้

1. เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์
2. เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์
3. เตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยนี้จะเน้นเรื่องของการฝึก ฟัง และพูด บรรยายในการฟัง การพูด และฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือและสายตา และการฟัง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการอ่านและเขียน การสร้างเสริมทักษะภาษาไทยมีรายการประสบการณ์ดังนี้

1. ความพร้อมในการฟัง
2. ความพร้อมในการพูด
3. ความพร้อมในการอ่าน
4. ความพร้อมในการเขียน

เตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ มุ่งพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เช่น

1. ความรู้พื้นฐานทางค่านคณิตศาสตร์
  - 1.1 การเปรียบเทียบสิ่งที่อยู่รอบตัว

- 1.2 การจำแนกความแตกต่างและความคล้ายคลึงของภาพและ เสียง
  - 1.3 การจัดประเภทสิ่งของ
  - 1.4 การจัดลำดับเหตุการณ์
  - 1.5 การนับและรูปร่างของจำนวน 1-10
2. การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ประกอบด้วย ประสบการณ์พื้นฐาน ในการดำเนินชีวิตที่ทันสังคม ความสนใจในสิ่งแวดล้อม และการคิดแก้ปัญหา

การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัยจะเป็นประสบการณ์พื้นฐานทาง ค่านิยมและจิตใจ ปฏักฝังนิสัยที่ทันชีวิต รักสิ่งสวยงาม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กในสถานประกอบการต่าง ๆ ข้างต้นนั้นจะ นำมาจัดประสบการณ์ได้ 30 แผน ใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 40 สัปดาห์ หรือหนึ่งปีการศึกษาและ ยึดหยุ่นได้ หรือจัดให้เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นก็ได้

ด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอน

"วิธีการสอน คือ กุศโลบาย หรือวิธีการและแนวทางในการจัดการ เรียนการสอนที่จะ ทำให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดีที่สุด เป็นเสมือนสื่อระหว่างผู้เรียนและผู้สอน (ปราวณิ เถกิงพล และคณะ 2524 : 27) ดังนั้นวิธีการสอนจึงมีความสำคัญต่อการจัดการ เรียนการสอน เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการสอนในระดับเด็กเล็กประกอบด้วย

1. เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์
2. เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์
3. เตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ครูผู้สอนต้องศึกษาเนื้อหาให้เข้าใจก่อนการสอน หรือเข้าร่วมการอบรมก่อนสอนจากวิทยากร

ผู้มีความรู้ความสามารถด้านเด็กเล็ก นอกจากนั้นครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กต้องเข้าใจวิธีสอน รู้จักเด็กหุน เข้าใจธรรมชาติเด็ก การสอนจึงจะเกิดผลดีทั้งที่ผู้หุน พิษขุด ไทกล้าว เพิ่มเพิ่มเกี่ยวกับเรื่องนี้ดีกว่า การสอนนั้นครูจะต้องรู้จักเด็กหุน ไม่ใช่ข่มขู่ตีมันทฤษฎีใด จนเกินไบนัก ทำอย่างไรนักเรียนจึงจะเข้าใจ ทำอย่างไรนักเรียนจึงจะแก้ปัญหาได้ และ ทำอย่างไรการสอนของครูจึงจะพัฒนา สติปัญญา ความคิด เจตคติของนักเรียน ตลอดจน การให้นักเรียนได้มีกิจกรรมร่วมในการเรียนการสอนนั้นเท่าที่จะสามารถ และนอกจากนี้ ยังควรที่จะ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดที่เขาพบแปลก ๆ ใหม่ ๆ ออกมาด้วย ครู ที่สอนดี คือครูที่สอนให้นักเรียน "คิดเห็น" ไม่ใช่ "คิดตาม" ทำอย่างไรจึงจะทำให้ นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับครูมาก แต่ถ้าครูมีวิธีการ สอนที่ดีก็จะช่วยได้มาก (บุพิน พิษขุด 2524 : 62) ทั้งนี้จากที่กล่าวมาข้างต้นครู ผู้สอนชั้นเด็กเล็กยังมีความต้องการ ใ้รับการนิเทศเกี่ยวกับ เทคนิคการสอน (สปร., 2527 : 85)

สำหรับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กมีแนวโน้มในการจัดดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ควรให้เด็กหุนตามเหตุการณ์ และสภาพของท้องถิ่น
2. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ควรคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล
3. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ควรมีการสัมพันธ์กันระหว่างประสบการณ์
4. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ควร เป็นประสบการณ์ตรง เพื่อให้เด็กได้ สังเกต สัมผัส รับรู้ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้
5. กิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรจัดระยะเวลาให้เหมาะสมกับเด็ก กิจกรรมที่ต้อง ใช้พลังงาน ควรสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เด็กไม่ต้องใช้พลังงาน
6. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย
7. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์
8. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม

9. จักกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา

10. การจักกิจกรรมและประสบการณ์ชั้นเล็กเล็ก ควรแทรกการเล่นเพื่อให้เด็กได้เรียนอย่างสนุกสนาน จะทำให้เด็กจำบทเรียนได้ง่าย (สพช, 2528 : 9)

ถึงอย่างไรก็ตามการที่จะให้ครูเข้าใจเทคนิควิธีสอนและสอนให้เด็กคิดเป็นนั้น ก่องอาศัยการนิเทศ ทั้งที่หมู่ใหญ่ สาขร ไท้กล่าววว่า "การนิเทศการศึกษาทำให้มีการปรับปรุงวิธีการสอน และวิธีให้การศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพราะศึกษานิเทศก์เข้าไปทำหน้าที่ ทั้งให้คำแนะนำ ปรีกษา และวิเคราะห์วิจารณ์งานทาง ๆ ของการให้การศึกษาอยู่ เสมอ ทั้งที่ศึกษานิเทศก์อาศัยประสบการณ์ และผลของการวิจัยทางการศึกษา และการวิจัยอื่น ๆ ทั้งที่ศึกษานิเทศก์ทำเอง และที่ผู้อื่นทำนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์วิจารณ์งานศึกษา-นิเทศกิจเพียงตรงไม่ลำเอียง ภิญไญ สาขร (2524 : 46-47)

ที่ยกมากล่าวต้องการจะชี้ว่าการนิเทศการสอนมีความจำเป็นมากสำหรับครู และวิธีการที่จะทราบว่าครูกำลังสอนอะไร สอนอย่างไร ถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาหรือไม่ั้น วิธีการหนึ่งคือ การสังเกตการสอน การสังเกตการสอนเป็นสิ่งที่ดีในการจะทราบว่าครูสอนในส่วนใดที่ดีแล้ว และส่วนใดที่ต้องการจะได้รับการนิเทศต่อไป

ส่วนรูปแบบการสังเกตการสอนนั้นเมื่อกการนิเทศได้ให้รูปแบบไว้แตกต่างกันเช่น รูปแบบของโกลด์แมน รูปแบบของโจแกน รูปแบบของแอกคีสัน และแกลล์ รูปแบบของแมล์ลอน และฮัทพ์แมน ดังนั้นรูปแบบที่เหมาะสมกับนำเครื่องมือไปสังเกตการสอนในการวิจัยครั้งนี้คือ รูปแบบของแอกคีสันและแกลล์ มีขั้นตอน 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การประชุมปรึกษาหารือกัน
2. การสังเกตการสอน
3. การประชุมให้ข้อมูลป้อนกลับ (นิพนธ์ ไทยพานิช 2528 : 162)

คานส์ื่อการ เรียนการสอน

สื่อการ เรียนการสอนมีความสำคัญมากต่อการสอนของครูผู้สอน โดยเฉพาะระดับเด็กเล็กยิ่งต้องการสื่อมาก เพราะจะทำให้เด็กสนใจและเตรียมความพร้อมคานส์ื่อต่าง ๆ ได้

อย่างก็ ส่วนการใช้สื่อเน้นจำเป็นจะต้องมีการ เลือกให้เหมาะสมกับวัย เด็กเล็ก คั้งที่สังค อุทรานันท์ โค้กล่าวว่่าเพื่อใ้การ เรียนการลอน เป็นไปอย่างไ้ผลหรือเพื่อใ้ผู้เรียนไ้ มีความเข้าใจ เนื้อหาที่สอนมากชั้นอาจจำเป็นจะต้องใช้ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ มา ประกอบการสอน การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน ควรจะไ้คำนึงถึง ความประหยัดและสะดวกในการจัดหา เป็นประการสำคัญ อุปกรณ์การสอนที่ไ้ไม่จำเป็นจะต้อง มีราคาแพง แต่ควรจะคำนึงถึงคุณค่าที่ไ้ให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งอาจจะ เป็นวัสดุที่สามารหาไ้ภายในท้องถิ่น และมีราคาถูก ๆ ก็ไ้ (สังค อุทรานันท์ 2529 : 84-85)

สำหรับครูสอนเด็กเล็กเวลานี้มีจำนวนมากที่ละเลยไม่สนใจที่จะนำสื่อการสอน มาใช้ โดยอ้างเหตุผลหลาย ๆ อย่าง เช่น เสียเวลา ไม่มี ใ้ไม่ เป็น เป็นกัน ความจริงแล้ว สื่อการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีเงินงบประมาณ ส่วนหนึ่งที่จัดใ้โรงเรียนที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็กและถ้าครูสอนเลือกใช้ศึกษาวิชาการใ้ก็ จะ เกิด ประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเด็กในวัยเตรียมความพร้อมท้องการที่ไ้ไ้รูปภาพ และอุปกรณ์อื่น ๆ เป็นอย่างมาก ครูสอนอีกส่วนหนึ่งที่ใ้สื่อ แต่ไม่แน่ใจว่าจะตรงกับเนื้อหาและ เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนหรือไม่ ถึงอย่างไรก็ตามถ้าครูทำความเข้าใจกับสื่อต่าง ๆ เหล่านั้นจะใ้ครูทำการสอนไ้ดีขึ้นคั้งที่ยุพิน พิพิธกุล กล่าวว่่า "ถ้าครูศึกษาสื่ออย่างถ่องแท้ ก็จะสามารถเลือกใ้สื่อการเรียนจากสิ่งแวดลอมและประคิษสื่อการเรียนอย่างประหยัดและ เกิด ประโยชน์ในวัสดุที่หาไ้ภายในท้องถิ่นไ้" (ยุพิน พิพิธกุล 2527 : 196) ด้วยเหตุผลคั้งที่ กล่าวมาแล้วครูสอนชั้นเด็กเล็กจึงยังต้องการใ้รับการนิเทศค้ำนสื่อการเรียนการสอน (สปช, 2527 : 85)

ค้ำนการวัดผลและประเมินผล

ค้ำว่่า "การวัดผล" (Measurement) และการประเมินผล (Evaluation) นั้นโดยทั่วไปมักใ้ปะปนหรือแทนกัน อย่างไรก็ตามค้ำทั้งสองหาไ้มีความหมายเหมือนกันที่ใ้ขียวไม่ กล่าวคือ การวัดผลเป็น เรื่องของการกำหนดค้ำตัวเลข ซึ่งมีลักษณะ เป็นปรนัย และเป็นวิทยาศาสตร์

ส่วนการประเมินผล เป็นเรื่องของการกำหนดคุณค่าให้แก่ขบวนการ หรือตัวเลขที่ได้จากการวัด
 ค่ายเหตุนี้ การวัดผลจึงมีลักษณะ เป็นอัตนัยและเป็นศิลปะ (ฉฐุพงษ์ เจริญทิพย์ 2523 : 3)
 เมธี ลิมอักษร ใ้ข้ออธิบายความหมายของการวัดผลและการประเมินผลไว้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า
 "การวัดผลหมายถึง การ เปรียบเทียบผลที่ได้จากการศึกษา หรือการเรียนรู้กับมาตรฐานบางอย่าง
 ที่เราใ้ตั้งขึ้นมาใ้ ส่วนการประเมินผล หมายถึงการกำหนดค่า หรือตีราคาตามคุณลักษณะต่าง ๆ
 ที่เราใ้ทำการวัดผลมาแล้ว" (เมธี ลิมอักษร 2520 : 80)

การวัดผลและประเมิน เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการจัดการ เรียน
 การสอนทั้งที่ อนันต์ ศรีโสภา ไ้กล่าวว่สิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญที่สุดของระบบการศึกษา
 คือการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน เพราะผลจากการวัดและประเมินผลความ
 ก้าวหน้าของนักเรียนจะช่วยให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง นำไปใ้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพ
 ของการศึกษาใ้ดีขึ้น และเป็นไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากจุดหมายของการศึกษา
 ในปัจจุบันมีมากและซับซ้อน ประกอบทั้งปริมาณของนักเรียนใ้เพิ่มทวีมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทำ
 ใ้การวัดและการประเมินผลการศึกษา มีความยากลำบากยิ่งขึ้นด้วย ดังนั้นครูและอาจารย์
 นอกจากจะทำการสอนในวิชาการต่าง ๆ แล้ว ยังจำเป็นจะต้องทราบ และเข้าใจเทคนิคใน
 การวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนที่ตนเองสอนอีกด้วย เพื่อกำหนดการวัดและ
 การประเมินเหล่านี้ไปใ้ใช้ในการตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการ เรียนการสอนใ้ดีขึ้น ๆ
 ขึ้น (อนันต์ ศรีโสภา : คำนำ)

บุพิน พิพิธกุล ไ้กล่าวให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวัดผลและประเมินผลว่
 การวัดผลที่ใ้ จะต้องอาศัยพื้นฐานการวัดผลที่ใ้คืบ ในกรวัดผลนักเรียนนั้น ควรมีการวัดหลาย ๆ
 วิธี จะต้องจัดใ้ค่อเนื่องใ้ครอบคลุมทั่วไป เมื่อนำผลกรวัดทั้งหลายมาสรุปใ้จะทำให้การประเมินผล
 ไ้ใกล้เคียงความเป็นจริงยิ่งขึ้น (บุพิน พิพิธกุล 2527 : 201)

จึงกล่าวว่การวัดผลและประเมินผล มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะ
 เป็นกระบวนการขั้นสรุปผลการ เรียนการสอนว่บรรลุจุดหมายของหลักสูตรหรือไม่ มีการ
 ประเมินค่าออกมาเป็นตัวเลข ฉะนั้นครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กยังมีความต้องการใ้รับการนิเทศการสอน
 ด้านการวัดผลและประเมินผล (สปร, 2527 : 85)

แนวประเมินผลชั้นเด็กเล็ก (สพท, 2528 : 9-10)

เด็กชั้นเด็กเล็ก เป็นเด็กก่อนระดับประถมศึกษา อายุระหว่าง 5-6 ปี เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต ความสามารถและการแสดงออกอาจเปลี่ยนแปลงตามสิ่งแวดล้อม การประเมินผล ควรเป็นเรื่องของการวัดความพร้อมและพัฒนาการด้านต่าง ๆ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อสนองความมุ่งหมายที่วางไว้ ไม่ใช่วัดเพื่อคัดลั่นไค้หรือตก การประเมินผลในชั้นเด็กเล็กควรใช้หลาย ๆ วิธีดังต่อไปนี้คือ

1. การสังเกต

1.1 ครูสังเกตเด็กขณะเล่น เวียน และทำงาน การสังเกตโดยสม่ำเสมอ ทั้งเป็นหมู่คณะ เป็นรายบุคคล เพื่อทราบความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านต่าง ๆ เมื่อมีอะไรผิดปกติขึ้นในตัวเด็ก ครูจะไ้ทราบ เข้าใจสาเหตุและแก้ไขปัญหานั้นได้ ดังนั้นครูควรใช้วิธีสังเกตเป็นพื้นฐานและควรจำบันทึกไว้เพื่อกันลืม เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังไม่สามารถเข้าใจตนเองพอจะบอกเล่าความต้องการอันแท้จริงให้ผู้ใหญ่เข้าใจได้

1.2 ควรสังเกตเด็กเป็นรายบุคคลทุกครั้งที่จะจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

1.3 ควรมีแบบบันทึกการสังเกต โดยมีรายการเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรสังเกตของเด็กแต่ละคนไว้ด้วย

1.4 ควรบันทึกข้อบกพร่อง ข้อดีและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขหรือส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กไว้ด้วย

2. การสนทนา

วิธีนี้ใช้ได้ทั้งแต่เริ่มต้นสอน กำลังสอน และหลังจากสอนแล้ว

2.1 ซักถามเรื่องราวและประสบการณ์ตามที่เด็กได้พบเห็น

2.2 ถ้าจะประเมินผลการสนทนา ควรจะจัดเป็นอันดับ ที่มาก ที่ พอใช้ เด็กคนใดที่จะต้องแก้ไขหรือส่งเสริมควรบันทึกไว้ในช่องหมายเหตุ

3. การตรวจผลงาน

วิธีนี้ได้จากการนำผลงานของเด็ก เช่น สมุดทำงาน ภาพเขียน สิ่งประดิษฐ์ ฯลฯ

มาตรวจ หัสนี้โดยจัดเป็นกลุ่มตามอันคัมภีร์คุณภาพของงาน ควรมี 3-5 อันคัมภีร์ คือ ฝีมือ ที่ ปานกลาง อ่อน อ่อนมาก หรือดี ปานกลาง อ่อน การจัดอันคัมภีร์คุณภาพ เพื่อจะได้ดูความ เคลื่อนไหวทางการพัฒนาการของเด็ก ถ้าเด็กอยู่ในอันคัมภีร์ แสดงว่าการ เรียนมีผลดี เป็น ที่ต้องการ ทรงข้ามถ้าเด็กอยู่ในอันคัมภีร์ต่ำ ครูต้องรีบแก้ไขปรับปรุงการ เรียนการสอน ควร จะได้เก็บผลงานของเด็กไว้ เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของ เด็กแต่ละครั้ง และเพื่อให้เด็ก ได้มีโอกาสประเมินผลตนเอง ทราบข้อบกพร่องของตนเอง เป็นการสะดวกในการแก้ไข ปรับปรุงเด็กได้ง่ายขึ้นด้วย

4. การใช้ข้อสอบปากเปล่า

วิธีนี้เหมาะสมกับวัย เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งยังอ่านและเขียนหนังสือ ไม่ได้ ครูควรปฏิบัติดังนี้

4.1 สร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน น่าสนใจ และเป็นกันเอง

4.2 ควรเตรียมข้อสอบไว้ล่วงหน้าว่าจะถามอะไร และถามอย่างไร ข้อสอบ อาจจะเป็นรูปภาพ หรือของจริง ทั้งนี้เพื่อความยุติธรรม จะได้ถามเด็กในเนื้อหาชุดเดียวกัน ควรลำดับเนื้อเรื่องให้เป็นที่น่าพอใจ และต่อเนื่องกันด้วย

4.3 ควรใช้วิธีนี้น้อยภาคเรียนละครั้ง เพื่อทราบผลการพัฒนาการทาง กานสติปัญญาของเด็ก

4.4 การบันทึกการประเมินผลใช้แบบการจัดอันคัมภีร์คุณภาพ

5. การใช้ข้อทดสอบ

ใช้สอบเด็กเพื่อบันทึกคะแนนไว้เป็นหลักฐาน

5.1 ควรใช้วิธีนี้น้อยภาคเรียนละครั้ง

5.2 ควรจัดข้อทดสอบใหม่คุณภาพเหมาะสมกับเด็ก และควรคำนึงถึงสิ่ง เหล่านี้คือ ภาพชัดเจน เนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์สอน

การประเมินผลเด็กระดับก่อนประถมศึกษานั้น จะเลือกใช้วิธีประเมินผลแบบไหน ขึ้นอยู่กับลักษณะวิชา วัยของเด็ก ตลอดจนความมุ่งหมายของการประเมินผลแต่ละคราว ซึ่ง

ควรพิจารณานำวิธีประเมินผลมาใช้ให้เหมาะสม ควรให้วิธีสังเกต สนทนาและตรวจผลงาน
 ใหม่มาก สำหรับข้อทดสอบควรวิธีน้อยที่สุด และควรวิธีในบางประสมการณ์เท่านั้น การจัดน้ำหนักร
 ในการวัดผลควรวิธีเกณฑ์ดังนี้

วิธีวัดผล	ชั้นเด็กเล็ก	
	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2
1. การสังเกต	50%	40%
2. การสนทนา	30%	30%
3. การตรวจผลงาน	10%	10%
4. การใช้ข้อทดสอบปากเปล่า	10%	10%
5. การใช้ข้อทดสอบ	—	10%
รวม	100%	100%

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าความรู้ความเข้าใจในการจัดประสมการณ์ต่าง ๆ เป็น
 สิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูผู้สอนนอกจากจะเข้าใจเกี่ยวกับด้าน
 พัฒนาการเด็กแล้วควรเข้าใจด้านหลักสูตร เนื้อหา เทคนิคการสอน สื่อการเรียนการสอน และ
 การวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กควรศึกษาทำความเข้าใจให้เกิดทักษะอย่างค
 และพร้อมที่จะนำไปสอนเด็กได้ และเท่าที่ผ่านมาการจัดประสมการณ์ต่าง ๆ ยังมีปัญหาที่จะ
 ต้องปรับปรุงแก้ไขจึงสมควรจะมีการศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนระดับนี้

การศึกษาความต้องการ

วิธีการศึกษาความต้องการจำเป็นมีวิธีการหลายอย่างที่แตกต่างกันไป แต่วิธีการ
 ต่าง ๆ ทั้งกล่าวนั้นจะมีจุดหมายอันเดียวกันคือการได้มาซึ่งความต้องการจำเป็นเช่นกัน
 ฉะนั้นจึงมีท่านผู้รู้หลายท่านได้คิดหารูปแบบวิธีการศึกษาความต้องการจำเป็นหลายวิธีการดังต่อไปนี้

นวลจันทร์ โปทา (2525 : 64) กล่าวว่าความต้องการจำเป็นคือช่องว่าง
 ระหว่างสภาพที่ต้องการกับสภาพที่เป็นจริง ความต้องการจำเป็นเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา

โดยเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่าควรจะทำอย่างไรโดยวิธีใด และได้กล่าวถึงวิธีการศึกษาความต้องการจำเป็นมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนในการทำงาน จัดทำตารางกำหนดเป้าหมาย (ends) และวิธีการที่จะไปให้ถึง เป้าหมาย

ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมาย (goal)

ขั้นที่ 3 goal validation

ขั้นที่ 4 นำเป้าหมายทั้งหมดมาจัดลำดับความสำคัญ

ขั้นที่ 5 นำเป้าหมายมาตีความ (translation) ซึ่งต้อง

5.1 กำหนดเครื่องบ่งชี้ (indicators) ที่เป็นพฤติกรรม

5.2 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างละเอียด

ขั้นที่ 6 validation ของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ขั้นที่ 7 นำเป้าหมายมาจัดอันดับความสำคัญอีกครั้ง

ขั้นที่ 8 นำเอาปัจจัยในเรื่องของอนาคตมาประกอบการพิจารณาในการจัดอันดับ

เป้าหมาย

ขั้นที่ 9 นำเป้าหมายมาจัดอันดับอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 10 เลือกเครื่องมือที่ใช้วัดหรือยุทธวิธีในการประเมินสภาพที่เป็นอยู่ขณะนี้

ขั้นที่ 11 นำข้อมูลที่ได้เก็บไว้ทั้งหมดมาจัด

ขั้นที่ 12 หาช่องว่างหรือเขียน ความต้องการจำเป็น

ขั้นที่ 13 นำช่องว่างหรือความต้องการมาจัดเรียงลำดับความสำคัญ

ขั้นที่ 14 จัดทำรายการความต้องการจำเป็น

สังค อุทรานนท์ (2529 : 96-100) กล่าวว่าการที่จะทราบปัญหาและความ

ต้องการจำเป็นในการนิเทศการศึกษาทำได้ 2 ลักษณะคือ

1. การศึกษาปัญหาเฉพาะ

2. การประเมินสภาพความต้องการจำเป็น

1. การศึกษาปัญหาเฉพาะ (Study of Specific Problems)

การศึกษาปัญหาเฉพาะ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งรายละเอียดของสภาพข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเร่งด่วน หรือปัญหาวิกฤตที่จะเกิดขึ้นภายในโรงเรียน ตัวอย่างเช่น ปัญหาการตกชั้นของนักเรียนที่มีอัตราค่อนข้างสูง ซึ่งอาจจะเป็นสภาพเกิดขึ้นมาแล้วหลาย ๆ ปี หรืออาจจะเป็นปัญหาที่เพิ่งจะเกิดขึ้น ซึ่งเมื่อก่อนไม่เคยเกิดขึ้นและสภาพดังกล่าวมานี้ ถือว่าเป็นปัญหาวิกฤต (Critical Problem) หากผู้บริหารต้องทราบว่าปัญหาเหล่านี้ เกิดขึ้นจากสาเหตุใด และจะแก้ไขได้อย่างไร

สำหรับวิธีวิเคราะห์ปัญหานั้น จะดำเนินการในลักษณะใดก็ได้ เช่น โดยการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกต การวิเคราะห์องค์ประกอบ วิเคราะห์จากข้อมูลจากระเบียนต่าง ๆ การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นต้น

2. การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)

การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึงกระบวนการประเมินช่องว่างเหล่านี้ตามลำดับความสำคัญ และเลือกเอาสิ่งที่มีความสำคัญ นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการเหล่านั้น มีวิธีการดังนี้

2.1 วิธีการประเมินความต้องการจำเป็นมี 2 อย่างคือ

1. การประเมินความต้องการจำเป็น การศึกษาอย่างน้อยที่สุดควรจะหาข้อมูลจากบุคคล 3 ฝ่ายคือ นักเรียน นักการศึกษา และบุคคลที่อยู่ในชุมชน
2. วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น สามารถจัดทำได้ทั้งทางตรง ทางอ้อม หรือใช้ทั้ง 2 กรณีประกอบกัน

การศึกษาทางตรง ได้แก่การวิจัยเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง การสังเกตพฤติกรรม หรือมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะของการวิจัยเชิงมนุษยวิทยา (Anthropological Approach) และการระดมความคิดของผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การศึกษาทางอ้อม ใต้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การรับฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ และการวิเคราะห์ตัวชี้วัด (Indicator) ที่สำคัญ เป็นต้น

2.2 กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น

ค็อฟแมนและอิงลิช (Kaufman and English อ้างถึงในสังกัด อุทรานันท์ 2529 : 98-99) ได้เสนอกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ระบุความต้องการของนักเรียน
2. ระบุความต้องการของนักการศึกษา
3. ระบุความต้องการของชุมชน
4. ระบุถึงความอยู่รอดและเกณฑ์ของการ
5. ระบุถึงความไม่สอดคล้องกันของ (1) ถึง (4)
6. ระบุความเห็นพ้องกันของ (1) ถึง (4)
7. จัดอันดับความสำคัญ
8. ใต้ความต้องการจำเป็นอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

จากการศึกษาความหมายและวิธีศึกษาความต้องการจำเป็นจากท่านผู้รู้ซึ่งได้กล่าวมาแล้วพอจะสรุปได้ว่า ความต้องการ หมายถึงความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างเกณฑ์ของการดำเนินงานตามองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งต้องการให้มีการปรับปรุงแก้ไขด้วยการนิเทศการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุความมุ่งหมายของหลักสูตร

วิธีศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้น เด็กเล็ก

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความต้องการในเมืองต้นแล้วเห็นว่าวิธีการศึกษาความต้องการในครั้งนี้ จะศึกษาโดยวิธีการประเมินความต้องการจำเป็น

(Needs Assessment) (สังคี อูทรานันท์ อ้างแล้ว, หน้า 97) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นโดยทางตรงได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจคือการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก และทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูในค่านิยมทางการศึกษา หลักสูตร เนื้อหาวิชา เป็นต้น ยังมีรายละเอียดในแต่ละค่านิยมดังนี้

1. ศึกษาค่านิยมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก หลักสูตร เนื้อหาวิชา เทคนิควิธีสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล (ศึกษาโดยใช้แบบทดสอบ)
2. ศึกษาสมรรถภาพของครูผู้สอน 2 ด้าน (ศึกษาโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน(คือ
  - สมรรถภาพด้านทักษะ
  - สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

โดยสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์ความต้องการการนิเทศการสอนดังนี้

1. นำข้อมูลในแต่ละค่านิยมมาวิเคราะห์แจกแจงความถี่หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
2. กำหนดเกณฑ์ความต้องการจากผู้เชี่ยวชาญ
3. นำข้อมูลวิเคราะห์แล้วในแต่ละค่านิยม เป็นสภาพค่านิยมความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก มาเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้
4. ให้ความสำคัญสำคัญของความต้องการในแต่ละด้าน และได้ความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนชั้นเด็กเล็ก

จากการศึกษา หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในเรื่องนี้ พอสรุปได้ว่า ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น หรือบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตร แต่การที่จะประสมผลดังกล่าวได้นั้น ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในค่านิยมต่าง ๆ รวม 6 ด้านด้วยกันคือ ค่านิยมทางการศึกษา ค่านิยมหลักสูตร ค่านิยมเนื้อหาวิชา ค่านิยมวิธีการสอนและเทคนิควิธีสอน ค่านิยมสื่อการเรียนการสอน

และค่านักวัดและประเมินผล ตลอดจนพฤติกรรมกรรมการสอนค่านต่าง ๆ ด้วย แต่เท่าที่ผ่านมา
 ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กประสบปัญหาในด้านการจัดการ เรียนการสอนอันเนื่องมาจากยังมีความรู้
 ความเข้าใจในค่านต่าง ๆ คังกล่าวไม่เพียงพอ และต้องการได้รับการนิเทศการสอนเกี่ยวกับ
 ความรู้ความเข้าใจทั้ง 6 ค่าน รวมทั้งพฤติกรรมกรรมการสอนค่านทักษะและค่านคุณลักษณะช่วย
 การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก จะช่วยให้ทราบว่าครูผู้สอน
 ชั้นเด็กเล็กต้องการได้รับการนิเทศการสอนในค่านใ้ใ้ใ้ใ้ และเพื่อให้ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกั
 การนิเทศการสอนชั้นเด็กเล็กจะได้ใช้เป็นแนวทางในการนิเทศการสอนได้ตรงกับความต้องการ
 ท่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย